

№ 295.

Kalendarzyk tygodniowy:

Sob. św. Tamasza Ap.
Niedz. św. Herona.
Pon. św. Wiktorji P.
Wt. Wigilia, św. Irminy.
Śr. Narodz. Chr. P.
Czw. św. Szczepana.
Piąt. św. Jana Ewang.

Wschód sl. godz. 8 m. 09
Zachód sl. godz. 3 m. 47
Dług. dnia godz. 7 m. 38
Ubyło " godz. 9 m. 05

CENA PRENUMERATY:

W ŁODZI:

Rocznie rb. 6 k. —
Półrocznie " 3 " —
Kwartalnie " 1 " 50
Miesięczn. " " 50
Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 7 kop. 40
Półrocznie " 3 " 70
Zagranicą:
Miesięcznie rb. 1 kop. 10

Redakcja

w Łodzi

ul. Przejazd № 8.
Telefona № 595.

ROZWOJ

dziennik polityczny, przemysłowy, społeczny i literacki, ilustrowany.

Sobota, dnia 21 grudnia 1912 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Hoża № 32; w Pabianicach u p. Teodora Minke;
w Zgierzu, w aptece p. Patka.

CENA OGŁOSZEN: Nadesłane przed tekstem 50 kop. za wiersz petitowy. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1¹/₂ kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. Artykuły bez oznaczenia honoraryum Redakcja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca. Ogłoszenia w tekście 1 rub. za wiersz petitowy. Ogłoszenia, których terminy przypadają w dniu świąteczny, drukujemy w przed dzień święta lub po święcie.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 1—2-jej po południu.

Teatr „SCALA” || Kapt. Walla ŻYWE KROKODYLE

ULICA CEGIELNIANA 18. ::: Telefonu Nr. 15-04. Europejska sensacja. ::::: Walka w wodzie.

NOWOŚCI

Najpożyteczniejsze i najtańsze podarki gwiazdkowe

dla dzieci, młodzieży i dorosłych to
książki w księgarni i składzie nut

Gebethnera i Wolffa w Łodzi

ul. Piotrkowska 87.

4069

NOWOŚCI

R. SCHIELKE I S-KA

Zakład Fryzjerski
i Salon dla Dam

Łódź, Piotrkowska 72. Tel. 29-97

W. P.

Niniejszem mamy zaszczyt podać do wiadomości W. P., iż otworzyliśmy tu w miejscu przy ul. Piotrkowskiej № 72, w gmachu „Grand-Hotelu”

Zakład Fryzjerski i Salon dla Dam

urządzone wykwalifikowanymi podług najnowszych wymagań higieny.

Do Salonu dla Dam zaangażowaliśmy zagranicznego specjalistę. W zakładzie naszym znalazły zastosowanie najnowsze aparaty do suszenia włosów, masażu twarzy i głowy, ondulacja i farbowanie włosów, manikura oraz pedikura (pielęgnowanie rąk, nóg i paznokci).

Zapewniając W. P., iż zawsze pozostanie naszym staraniem, zadośćuczynić najwyższemu nawet wymaganiom, polecamy się łaskawym względem W. P.

z poważaniem

R. Schielke i S-ka.

4094

ZABAWKI Edm. Stachlewski
NAJNOWSZE. Średnia 20.

Pozytówki, kinematografy
Lalki z ustępstwem 10%
Albumy.

KURSY HANDLOWE pod kierunkiem STANISŁAWA LIPÍŃSKIEGO
PIOTRKOWSKA 157. TELEFON 8-58.

Dnia 16 stycznia 1913 r. rozpoczyna się trwający do 15 maja nowy kurs następujących przedmiotów:
1) Buchalteria 4 godz. tygodniowo (wykład w języku polskim i oddzielnie w niemieckim. 2) Buchalteria bankowa (dla osób znających zasady buchalterji) 1 godz. tyg. 3) Buchalteria fabryczna (specjalnie w zastosowaniu do przemysłu włóknistego) 1 godz. tyg. 4) Arytmetyka handlowa 2 godz. tyg. 5) Korespondencja w języku polskim, rosyjskim i niemieckim po 2 godz. tyg. 6) Stenografia 3 godz. tyg. 7) Pisanie na maszynie.
Opłata w stosunku Rb. 6.25 za 1 godz. lekcyj tygodniowo.
Zapisy przyjmuje kancelarya Kursów od 7 do 9 wieczorem codziennie, prócz sobót i niedziel. 3921

MASŁO, Drób, Zwierzyne, Ryby, Jarzyny, Owoce, Konserwy
poleca A. TAUCHERT, Andrzeja 3. Tel. 21-52.

Lecznica chorób skórnych i wenerycznych
D-rów Falka, Golca i Jelnickiego
ulica Wólczańska № 36. — Telefonu 14-31.

Dla chorych stałych (oddzielne pokoje i ogólne sale) i przychodni. (Porada 80 kop. — Godz. przyjęć od 8—9 rano, 11¹/₂—1¹/₂ w południe i 7¹/₂—8¹/₂ wieczorem, w niedzielę i święta od 8—10 rano i od 12¹/₂—1¹/₂ po południu. Leczenie światłem i elektrycznością. — Badanie krwi przy syfilisie. 541

Dr. med. P. LANGBARD

Zawadzka 10

b. asystent kliniki berlińskiej, specjalista chorób wenerycznych i skórnych, włosów i niemocy płciowej.

Godziny przyjęć: od 8—1 i od 4—8 dla pań od 4—5-jej
Pzy leczeniu syfilisu stosowanie preparatu „606” — „914”.
Leczenie za pomocą elektryczności (elektroliza). Masaż vibracyjny.
Badanie nerek, pęcherza i kanału. Endoskopia i cystoskopia. 2690

APTEKA

O. GESSNERA CEGIELNIANA 64.

Tran świeży i Emulsję tranową

używane z dobrym skutkiem, przy cierpieniach płuc, wszelkich objawach skropalicznych, chorobach angielkiej, wycieńczeniu u dzieci, zastarzałych chronicznych zapaleniach oskrzeli i t. p.

Znakomity środek odżywczy

KEFIR ZYCKIEGO

nagrodzony trzema złotymi medalami i jednym srebrnym
poleca Apteka W. DANIELECKIEGO.

Łódź, Piotrkowska 127, tel. 12-95.

420r

Podagrykom
Reumadykom
: Artrytykom
Leczenie skuteczne jedynie
Piperazyne MIDY
pamiętaj! ona rozpoczyna kuraz i rozpuszcza
najenergiczniej najlepiej asymiluje się

Dla młodzieży i starszych:

1) Adam Mickiewicz — „Pan Tadeusz”
wydanie ozdobne z ilustracjami St. Mastowskiego;
cena w oprawie 2.50 kop., dla prenumerato-
rów „Rozwoju” tylko 1.25 kop.

2) Feliks Konieczny — „Dzieje Polski”
2 tomy, z 80-ma rysunkami i dużą mapą Polski.
cena w oprawie rb. 2.00, broszurowane 1.50 kop.
dla prenumerato-
rów — w oprawie 1.30 kop;
broszurowane rb. 1.00.

3) „Wilanów” — opis pamiątek po królu
Sobieskim; cena w oprawie 75 kop.

Teatr Popularny

przy ul. Konstantynowskiej 16.

Dziś w sobotę o
godz. 8-ej m. 15 w.Jutro w niedzielę
po południu

„Lygia” sztuka w 8 akt.

„Wojna podczas pokoju” wiecz. „Lygia” sztuka w 8 aktach

NOWOOTWORZONY SKLEP

Galanterii damskiej
i męskiej.

Dla Sz. Pań polecam na święta
eleganckie bluzki, gorsety, żaboty, bie-
liznę, kaftaniki wełniane, trykoty, rękaw-
iczki, wybór fartuchów, pończochy i t. d.

Dla Sz. Panów: DUŻY WYBÓR KRAWA-
TÓW, kołnierzyków; bielizna, skarpetki i t. d.

Z poważaniem

Wł. Janiszewska.

ulica Przejazd № 16

vis à vis placu „Cyklistów”.

Szanownym naszym prenu-
meratorom zamiejscowym przy-
pominamy o odnowieniu prenu-
meraty za kwartał następny i
uregulowaniu zaległej opłaty.

Zwrot pokojowy w Serbii.

Z Białogrodu, skąd do ostatnich dni rozle-
gały się tylko bombastyczne groźby pod adresem
Wiednia, nagle zawiął wiatr inny.

„Suedslawische Corr.” miewająca bardzo do-
bre informacje z Białogrodu donosi, iż tamtej-
sze wybitne osobistości polityczne oficjalnie za-
znaczają w rozmowach, że rząd serbski stara się
załagodzić w sposób pokojowy różnice, istnieją-
ce między Serbią a Austrią. Także serbskie „biu-
ro prasowe” w doniesieniach do prasy francu-
skiej i angielskiej podkreśla spokojne tendencje
Serbii. Z drugiej jednak strony nie brak w pra-
sie głosów, które podtrzymują postulat portowy
wobec czego stwierdzić należy istnienie opozy-
cji przeciw oficjalnej polityce rządu.

Korespondent zaś „N. Fr. Presse” w Biało-
grodzie, który rozmawiał z bawiącym tamże pro-
fesorem Massarykiem, dowiedział się od niego,
że odpowiedzialni politycy serbscy życzą sobie
utrzymania dobrych stosunków z Austro-Węgry-
mi. Ponieważ umieją dobrze rachować, przeto
widzą w takich stosunkach korzyść Serbii.

Dalej zaś donoszą z Białogrodu, że król
Piotr odwiedził wczoraj znajdujący się tam szpi-
tal węgierskiego Czerwonego Krzyża, gdzie go
powitał poseł austro-węgierski Ugron. Odwiedzi-
ny króla miały charakter wielce serdeczny.

Wreszcie, jak donoszą „Narodni Listy”, Pa-
sicz miał oświadczyć Ugronowi na konferencji,
że prosił prasę serbską, aby zmieniła swój nie-
nawistny ton wobec Austro-Węgier. Toż samo
pismo donosi z Białogrodu, jakoby polscy polity-
cy działali na korzyść spokojnego załatwienia
kwestyj spornych między Austro-Węgry a Ser-
bią.

Tego pokojowego nastroju nie psuje nawet
wiadomość o wręczeniu przez Ugrona serbskie-
mu premierowi „zażalenia” w sprawie nieszczęs-
nego Prohazki z żądaniem zadośćuczynienia. Rząd
bowiem serbski, jak sam to oświadczył, nie u-
chyla się wcale, aby dać zadośćuczynienie, lecz
jakie — dotąd tego nie wiemy.

Spór o Adrianopol.

Jest rzeczą pewną, że jednym z punktów
ciężkości na konferencji pokojowej w Londynie
będzie spór o Adrianopol. Turcy chcą go za-
trzymać wszystkimi siłami, bułgarzy chcą go
odebrać. Znaczenie tego miasta strategiczne i
historyczno-polityczne jest tak wielkiem, że po-
nowny wybuch wojny z powodu Adrianopola
należy do możliwości.

Agitacja Fuada-baszy — donosi „Reichspost”
z Konstantynopola — na rzecz dalszego prowa-
dzenia wojny odniosła do pewnego stopnia sku-
tek. W sferach zbliżonych do Wysokiej Porty
oświadczają bardzo energicznie, że turcy w Lon-
dynie nie zdecydowali się porobić ustępstw zbyt
wielkich. Sekretarz pewnej osobistości wybitnej
w Konstantynopolu oświadczył świeżo: „Najwięk-
szą trudnością w Londynie będzie kwestya
Adrianopola. Jednak bułgarzy upierają się przy
zabraniu Adrianopola. Tymczasem na utratę
Adrianopola Turcy nigdy nie może się zgodzić.
I nawet gdyby ta twierdza, która wybornie się
trzyma, obróciła w niwecz wszystkie oczekiwania
bułgarów, to też nie byłoby to powodem wy-
starczającym do oddania tego miejsca bułgarom.
Także i w wojnie Turcy z Rosją musiano usta-
pić Adrianopol. Adrianopol wpadł w ręce ro-
syan. Już wówczas chciano Adrianopol włą-
czyć do Bułgarii. Ale ostatecznie zostawiono
Adrianopol w naszych rękach, ponieważ musi-
my go posiadać. Adrianopol ma ludność prze-
ważnie grecką i mahometańską, a więc bułgarzy
nie mogą wymagać oddania tego miasta z po-
wodów narodowych. Dla nas Adrianopol jest
przedmurzem Konstantynopola.”

Kwestya Albanii.

Do najtrudniejszych kwestyj, nad którymi
obradować będzie konferencya pokojowa w Lon-
dynie, należy kwestya Albanii i to nietylko jej nie-
zawisłości, ile jej granic.

Na punkcie tych granic bowiem mogą wy-
niknąć snadno różnice, które unicestwią wszel-
kie porozumienie, z trudem co do innych kwe-
styj już osiągnięte. Naród, czy plemiona albań-
skie, mieszkają bowiem na całej przestrzeni,
którą już zajęła Serbia i do której posiadania
rości sobie pretensje nietylko na podstawie róż-
nych bardzo dawnych zarówno faktów, jak mi-
tów historycznych. W Starej Serbii ludność al-
bańska stanowi przeszło 60 proc. mieszkańców.
Skoplje, stolica cara Duszana, ma najwięcej al-
bańczyków, potem bułgarów i innych narodo-
wości, najmniej zaś — serbów. Na albańskim wy-
brzeżu serbowie tworzą zaledwie 10 proc. lud-
ności.

Jeżeliby więc Austrija stanąć chciała na tem
stanowisku, że wszystkie ziemie z większością
albańską powinny wejść w skład przyszłej Alba-
nii niezawisłej, a byłoby to stanowisko rzeczowo
uzasadnione i politycznie konsekwentne, to oka-
załoby się, że Serbia, po za bardzo zresztą dro-
bnymi skrawkami, tuż przy swej dotychczasowej
granicy, nie dostałaby nic z tego zupełnie, co
zajęła swojemi wojskami.

Serbowie podobno starają się pospiesznie
poprawić stosunek sił narodowościowych na
zdobytach terytoryach na swoją korzyść, wyci-
nając po prostu w pień ludność albańską, ale
ostatecznie środek ten, jakkolwiek niewątpliwie
radykałny i prosty, musi okazać się niewystar-
czającym z tej racji, że przez samo zmniejszenie
liczby albańczyków nie powiększy się jeszcze
liczby serbów, których kobiety, tak samo, jak
wszystkie inne, nie mają szybkostrzelnych wła-
ściwości wspaniałych armat Creuzota.

Wszyscy już niemal zgodzili się w zasadzie
na to, że Albania ma być niezawisłą. Nikt jed-
nak jeszcze nie wie, jak ona ma być wielką.
I podczas gdy serbowie zbudowałiby ją najchę-
tniej na terytoryach, stanowiących przedmiot za-
biegów greckich, to grecy znowu z gotowością
presunęliby ją bardziej na północ w sferę ape-
tytów serbskich. Nie wiadomo, czy ta niezawisła
Albania ma obejmować jeden wilajet dotychcza-
sowy, czy dwa, czy wreszcie aż całe trzy, jakby
to rzeczywiście z rozsiedlenia ludności albańskiej
wynikać powinno.

Austrija, która razem z Włochami buduje
właśnie ten ciekawy gmach państwa albańskiego,
musi mieć w tym względzie gotowe już plany,
ale trzyma je dotąd w najściślejszej tajemnicy,
która znowu do rozpacz i wściekłości dopro-
wadza Serbów. Czy ich gniew i zdenerwowanie,
które okazują z taką otwartością młodych kultu-

ralnie ludzi, pochodzi właśnie przede wszystkim
stąd, że nie mogą oni odgadnąć, jak szerokie
fundamenta uplanowała Austrija pod państwo al-
bańskie, i że mają oni w tym kierunku jak naj-
gorsze — przeczecia... Nietyle też o Durazzo cho-
dzi w tem przesileniu, ile właśnie o rozmiar tych
fundamentów. To też nie ulega żadnej wątpli-
wości, że ogłoszenie austriackich planów archi-
tektonicznych wywoła bez porównania większe
wrażenie i większe przesilenie, niż gdyby się na-
wet okazało wreszcie, że dzielnicy Prohaska stra-
cił istotnie na rzecz Serbów pewne niezmiernie
cenne ale bynajmniej nie niezbędne do dalszej sku-
tecznej służby konsularnej artykuły.

Obok tej ogromnej trudności istnieje jednak
druga i to jeszcze większa. Austrija domaga się
mianowicie od Serbii gwarancji pokojowego
usposobienia na przyszłość; czyli chce ona swe-
mu miłemu kotkowi serbskiemu powyrwać pa-
zurki. Otwiera się tu istotnie kwestya „koncep-
cji”. Jak to mianowicie uczynić? — Wszak gwa-
rancje takie, jeżeli naprawdę mają być gwaran-
cjami, nie dadzą się pomyśleć bez bardzo znacz-
nego ograniczenia suwerennych praw Serbii, ja-
ko państwa. Serbia wstędy tylko może dać takie
gwarancje, jeżeli bardzo znacznie ograniczy, i to
aktami prawnymi, swoją swobodę prowadzenia
polityki zagranicznej i swobodę używania takich
narzędzi, jak armia, traktaty celne i t. p.

Innemi słowy idzie tutaj o to, że jedynym
zabezpieczeniem się Austrii przed Serbią jest
włączenie jej do austriackiego systemu państ-
wowego. W każdym razie widzimy, że pojęcie
tych gwarancji, jakich w danym momencie za-
żąda Austrija, jest równie szerokiem, jak szeroki-
mi mogą być granice niezawisłej Albanii. Moż-
na nawet przewidywać, że te gwarancje do tych
granic będą stały w stosunku odwrotnym. Im
większą będzie Albania, tem mniejszymi będą
gwarancje i na odwrót. Wynika to bowiem z na-
tury rzeczy.

Tak więc problem serbsko-austriacki, który
stanowi jedną z najbardziej widocznych dzisiaj
osi całej polityki europejskiej, kształtuje się do-
piero. Najrudniejsze jego kwestye składowe
dojrzejają dopiero w ciszy gabinetów. Ale już
dzisiaj można być pewnym, że moment, w któ-
rym się one ostatecznie ujawnią, będzie zara-
zem punktem kulminacyjnym w przesileniu euro-
pejskiem.

Teatr wojny austro-serbskiej.

Do tej chwili zatarg dyplomatyczny między Au-
stro-Węgry a Serbią znajduje się w zawiesz-
eniu i aczkolwiek wiele za tem przemawia, że
Serbia zrozumie przecież w końcu, czemu jej
groziła wojna z potężną sąsiadką, to przecież
z góry zapewniam, że w Białogrodzie głos roz-
wizmie weźmie górę nad rozwichrzonym szowi-
nizmem — niepodobna. Dlatego też nie bez
interesu będzie, gdy się zapoznamy z terenem,
na którym może zostać rozstrzygnięty z bronią
w ręku ten zatarg dyplomatyczny.

Teren ów dzieli się na dwie części, stoso-
wne do swej konfiguracji geograficznej a mia-
nowicie na linię Dunaju i na linię Driny, roz-
dzielającej Bośnię od Serbii. Austro-Węgry mo-
gą na obu tych liniach długości 50 km. a się-
gających od Orsowy przez Bazias-Zemlin-Mi-
trowice-Roć-Zwornik-Lucę i Uvac postawić swe
siły odrazu w pozycji dla siebie korzystnej, bo
otaczające nieprzyjaciela.

Przestrzeń na północ od Orsowy-Baziasu, a
także na linii Zwornik-Uvac nosi wogóle cechy
okolicy ubogiej w ludność i w środku żyzności.
Kraj nad Dunajem t. j. na przestrzeni Orsowa-
Bazias w tamtych stronach jest dość lesisty, lecz
drogi szosowe na północnym brzegu Dunaju
znajdują się prawie wszystkie w sferze ognia
artylerji, ustawionej na brzegu południowym.
Przecinają go dwie główne linie kolejowe i kil-
ka bocznych. Można je służyć właściwie jedy-
nie koncentrowaniu się tylko mniejszych oddzia-
łów, chociaż wychodząca stamtąd linia opera-
cyjna w kierunku Niszu przedstawia znaczne ko-
rzyści.

Południowy Banat i Syrmia, leżące na za-
chód od linii dunajowej Slankamen-Zemlin, są
okolicami bardzo bogatemi, przeciętymi przez
dobre linie komunikacyjne, a więc nadającymi

się do koncentracji większych mas wojska.

Oprócz linii kolejowych służyć tam mogą za środek komunikacji Dunaj i Sawa. Wszystkie bowiem miejscowości nadbrzeżne od Slankamenu do Sawy posiadają przystanie.

Wygodnym punktem oparcia dla operacji jest Panczowa, lecz dalszy marsz od tego punktu musiałaby ochraniać flotylla dunajowa. Dworce kolejowe w Orsowie, Baziasie, Lubinie i Zemlinie leżą w sferze ognia działowego z brzegu serbskiego.

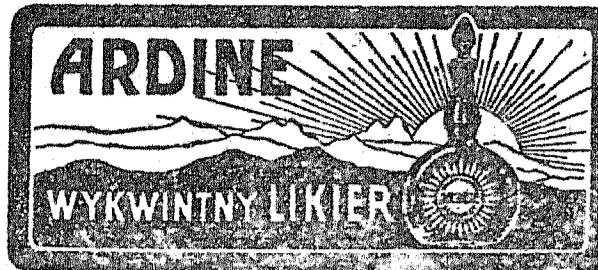
Dunaj, jak wiadomo, jest bardzo ważną linią komunikacyjną dla wystąpienia armii naprzód i dla dostarczenia jej prowiantu, a szczególnie od początku marca, gdy stan wody jest wysoki. Od Białogrodu do Semendry i od ujścia Mławy do Ramu prawy brzeg Dunaju jest wysoki i panuje nad niskim lewym brzegiem, należącym do Węgier. Okoliczność ta utrudnia w wysokim stopniu przeprawę wojsk przez rzekę, względnie budowę na niej mostów, a zarazem sprawia, że w tem miejscu flotylla Dunajowa będzie miała wdzięczne pole współdziałania z wojskami lądowymi. W niektórych punktach tej przestrzeni znajdują się stałe przewozy, a pod Zemlinem i Nowym Sadem kursują lokalne parowce. Aby zbudować w tych miejscach most pontonowy na Dunaju, szerokim około 1000 metrów trzeba do 20 lekkich wojennych ekwipażów mostowych. Budowanie takiego mostu możliwe jest tylko przy zupełnej pogodzie.

Stale połączenie dałoby się zaprowadzić tylko za pomocą ciężkiego mostu wojennego, którego zbudowanie może się jednak okazać zbyt kosztownym wobec bogatego materiału przewozowego, jakim rozporządzają na Dunaju Austro-Węgry.

Ważnym środkiem komunikacyjnym jest także rzeka Drina, lecz dopiero od marca, gdy spłyną na niej lody.

Najważniejszym na północy punktem przejścia z terytorium Austro-Węgier na terytorium Serbii jest 4.5 m. szeroki most kolejowy pod Zemlinem. Most ten uznany został przez traktat berliński za obiekt neutralny. Działa twierdzy białogrodzkiej mogą ten most w danym razie uszkodzić względnie zniszczyć z łatwością. Nad Sawą najlepszym punktem wystąpienia są Mitrowica i Zemlin, gdzie ta rzeka wpada do Dunaju. Przestrzeń na zachód od ujścia rzeki Kolubary może—szczególniej w porze deszczowej—stanowić dla serbów doskonały punkt obronny.

Przejdźmy teraz do linii Driny. Przestrzeń od ujścia tej rzeki do Zwornika jest krajem pagórkowatym, silnie zalesionym, o niezłych komunikacjach i wcale obfitych zasobach żywności. Większe jednak siły gromadzić tam trudno z powodu braku miejscowości zamieszkałych. Za linie wystąpienia mogą tam być użyte linie kolejowe prowadzące z Osieku do Brcki oraz

2183

z Brodu do Dolnej Tuzli. Bardzo dobra szosa prowadzi wzdłuż Driny, lecz miejscami można ją ostrzeliwać z serbskiego brzegu.

Okolica na południe od Zwornika jest silnie górzysta i lesista. Do Srebrenicy, skąd najczęściej wpadały bandy serbskie do Bośni, prowadzą tylko tylko ścieżki lub wązkie drogi polne.

Przestrzeń operacyjna między Driną a Bośnią, przedstawia się jako okolica bardzo górzysta, niedostępna i uboga w wodę. Teraz leżą tam już głębokie śniegi.

Drina nigdy nie zamarza. Poniżej Foczy dochodzi ona do 200 m. szerokości i 12 m. głębokości. Poniżej Wyszegradu niema na niej mostu. Pod Foczą i Gorazdą znajdują się na niej dwa żelazne mosty, pod Wyszegradem most kamienny, pod Megilegie most kolejowy, pod Foczą dwa mosty drewniane, a między Fiume a Staribrodem znajduje się większy przewóz. Dla zbudowania na Drinie lekkiego mostu pod Zwornikiem byłoby potrzeba 4 i pół, poniżej około 8 ekwipażów mostowych.

Stara twierdza turecka Zwornik została po zajęciu Bośni przez wojska austriacko-węgierskie odnowioną i wzmocnioną i zamyka dolinę i drogę w kierunku Dolnej Tuzli. Dalej zaś w miejscowościach: Vlošenicu, Szebenicu, Wyszegrad, Rogatin, Romanja i Pron znajdują się ufortyfikowane koszary, mogące służyć za doskonałe punkty oparcia i miejsca składowe.

Wreszcie za podstawę operacyjną w odniesieniu do operacji na froncie Driny uważać trzeba Sarajewo, które to miasto w ostatnich czasach zamieniono na silną twierdzę zupełnie nową.

Echa wojenne.

Inżynier austriacki Jonas w Ueskuebie. — Opowiadanie jego o wkroczeniu serbów do Ueskuebu. — Wznowa gospodarka serbska. — Prawda o okrucieństwach serbskich. — Z nad Wardaru. — Albańczycy. — Rozpętane namiętności.

Korrespondenci wojenni, którzy przebywali na zachodnim placu boju, nie oszczędzali i dotąd

jeszcze nie oszczędzają serbów, którym zarzucają okrucieństwa najprzeróżniejsze, rabunki, mordy i podpalania. Zwłaszcza po znanych zajęciach z konsulem austro-węgierskim w Prirendzie stracili serbowie do reszty kredyt moralny wobec europejskiej opinii publicznej. A jednak są naocni świadkowie, którzy obecnie inaczej zgoła przedstawiają rozmaite wypadki, z powodu których odsądzono serbów od człowieczeństwa. I tak w tych dniach powrócił do Wielkiej obywatel austriacki, inżynier Merko Jonas, który pracował przy budowie kolei Ueskueb-Kalkandelen i był naocznym świadkiem tego, co się działo w Ueskuebie w czasie wkroczenia serbów do tego miasta. Inżynier Jonas wobec jednego z dziennikarzy wiedeńskich dał następujący opis wypadków, które widział — opis mniej efektowny, niżeli sprawozdania pewnych korespondentów, ale za to prawdziwy. Prostując zresztą niekorzystne dla serbów wiadomości, p. Jonas wcale ich nie oszczędza tam, gdzie na to nie zasługują. A oto jego opowiadanie:

Znajdowałem się d. 24 października w Semnizie Han, w odległości około 30 kilometrów od Ueskuebu. Na drugi dzień miałem udać się na polowanie. Służący mój Osman, olbrzymiego wzrostu arnaut, otrzymał polecenie, ażeby mnie zbudził wczesnym rankiem. Ale już w nocy zaczął Osman bić w moje drzwi kołbą karabinu. Myślałem, że budzi mnie na polowanie, tymczasem Osman wołał: „Wstawaj pan szybko, musimy jechać do Ueskuebu. Serbowie idą!” Nie chciałem z początku wierzyć, ale Osman opowiedział mi napredce, że ucieka dużo arnautów i turków z pod Kumanowa, gdzie serbowie odnieśli wielkie zwycięstwo.

Poszedłem za radą Osmana i obaj konno udaliśmy się do Ueskuebu wśród jasnej nocy księżycowej. Wszędzie rojło się od arnautów i żołnierzy tureckich, którzy w bezładnych gromadach z pod Kumanowa ciągnęli do Kalkandelen. O świcie przybyliśmy do Ueskuebu. Na ulicach widać było tylko arnautów i turków. Chrześcijańskie z obawy przed rzezią pozostali w swoich domach. Zgłosiłem się u mojego przełożonego, radcy budownictwa Finatzera, który dowód znajduje się w Ueskuebie. Obaj w biurze budowy kolei czekaliśmy na dalsze wypadki.

Wiadomość o zwycięstwie serbów pod Kumanowem wywołała popłoch wśród ludności mahometańskiej, która dumnie dążyła na dworzec kolei. Na placu przed dworcem zajęła miejsce artyleria, licząca 18 dział. Oficerowie nie wiedzieli, co począć; z wyższych komendantów nie było nikogo. Nagle padł gdzieś strzał, rzecz w Ueskuebie nierządka. Wszystkich ogarnęła panika. Żołnierze odpręgli konie od dział i furgonów, dosiedli ich i uciekli, pozostawiając działa na placu. Tak minął dzień, a potem noc.

Nazajutrz, rano ludność miejscowa pła-

KRONIKA TYGODNIOWA.

Uroczystość bardzo rzadka. — Dlaczego było tam obecne całe miasto? — Krzykacze, a ludzie dobrze myślący. — Instytucje, co dbają tylko o swoje interesy... — Nowa akcja ratunkowa dla pozbawionych pracy robotników.

We czwartek wręczyło miasto dar swój państwu Herbstom, dar wspaniały, nie ze względu na skrzynkę artystycznie wykończoną, ale na jej zawartość.

Jeżeli miasto składa parę tysięcy podpisów zebranych wśród różnych sfer, jeżeli składa tak bogaty i wielki adres, to jest najlepszym dowodem, że prócz samej wdzięczności za wspaniałą ofiarę dla miasta, jaką jest szpital Maryi Anny, musiały być i inne powody, które sprowadziły do domu p.p. Herbstów taki zastęp ludzi.

Rzeczywiście były ku temu powody, i to nie byle jakie, bo długoletnia działalność na polu przemysłowem człowieka, który potrafił sobie zaskarbić sympatyę swoją równowagą umysłową i swoim taktem.

Pan Herbst najlepiej pojął i zrozumiał idee założyciela tej kolosalnej fabryki ś. p. Karola Scheiblera, który naprawdę był wyjątkowym człowiekiem, o pogodnym nadzwyczaj umyśle. Jeszcze w młodości swojej delegowano go do Anglii, aby tam zapoznał się z konstrukcją warsztatów mechanicznych i tkackich.

Rządy ówczesne podzielały to zapatrywanie,

że wynalazek jakiś nadzwyczajny powinien stanowić własność narodu, z którego wyszedł.

Zabroniono więc zagranicę wywozić modeli warsztatów mechanicznych.

S. p. Karol Scheibler parę lat poświęcił dla zapoznania się tak dalece z warsztatami, aby je w Niemczech według projektów jego było można budować.

Kiedy wrócił do Niemiec, zastał tam rewolucję w pełni już tam rozwiniętą, a wiadomo o tem, że rewolucja nie sprzyja przemysłowi. Udał się więc do Wiednia, ale i tam w Austrii wkrótce rok 1848 rozwinął krwawą proporcę. Wobec tego przybył jako inżynier zarządzający fabryką do Ozorkowa, a stąd przeniósł się do Łodzi, zakładając samodzielny interes. Pierwsze chwile jego nie były słodkie. Niemieccy tkacze przez zemstę spalili mu tkalnię mechaniczną, którą w następstwie odbudował i rozszerzył znakomicie.

Był gospodarzem dobrym—gdyż wznosił szereg domów familijnych, założył szkoły i pobudował szpitale dla swoich robotników. Żadna z firm przemysłowych nie posiada dotąd tyle mieszkań robotniczych, co je posiada Akc. Tow. K. Scheiblera.

Ożenił się ś. p. K. Scheibler z panną Werner, z rodu zasłużonego w polskim przemyśle i spolszczonego zupełnie, a umierając zostawił córkę, żonę pana Herbsta i dwóch synów.

Zgoda zupełna pomiędzy przemysłowcem a robotnikami nie zapanuje nigdy, rzecz to jasna i zrozumiała, gdyż robotnik zawsze się będzie

czuł pokrzywdzonym i upominał o większe zarobki; przemysłowiec zaś, krepowany różnemi koniunkturami handlowemi, musi równowagę budżetu utrzymywać.

Mimo tych kolosalnych różnic poglądów nie wykluczonym jest, aby między tymi dwoma stanami zapanowały znośne stosunki.

Niewiele posiadamy w Łodzi takich fabryk, gdzieby te stosunki były możliwe, ale do pierwszych musimy zaliczyć olbrzymią fabrykę Scheiblerów, a panują one dzięki rzeczywistej dużej taktowi p. Herbsta; on najbardziej w tym kierunku rad podąża.

O tem miasto wie i dlatego ceni go jako człowieka z zasady dobrego, jako kierownika wzorowego olbrzymiej armii robotniczej.

Rozumieją łodzianie, że byt miasta naszego zależy tylko od dobrego stanu przemysłu, że z tego przemysłu żyje i istnieje całe miasto.

Radziby więc wiedzieć wzrastający ten przemysł na rozumnych podstawach, więc nienawidzą warcholów, którzy, ubrawszy się w pstre pióra, zajmują się mniej przemysłem, niż wszelkimi innymi sprawami i posilają się w tych wypadkach niegodziwymi środkami.

Zamiast pracować dla przemysłu, wytwarzają ostrą niezgodę swemi najróżnorodniejszymi sztuczkami i kombinacjami. Wskutek tego tworzą się obozy wielce nieprzyjazne, nawet wrogie sobie.

Wręcz przeciwne wiry, niż te, o których mówiliśmy wyżej, panują w Towarz. akcyjnych

wała dworzec, wynosząc wszystko, co się dało. Ażeby turcy mordowali chrześcijan, jak doniosły źródła serbskie, o tem nic nie wiem. Zapanaowała anarchia. Jeden z naszych urzędników, inżynier sekcyj, Simon, udał się dreżyną naprzeciw serbowi, ale powrócił z niczem, gdyż serbowie byli jeszcze zbyt daleko. Wreszcie przybyli do Ueskuebu dwaj konni żołnierze serbscy, po czem konsulowie wyjechali konno naprzeciw serbów, ażeby nasępce tronu, ks. Aleksandra, nakłonić do szybkiego zajęcia miasta i zaprowadzenia porządku.

Ja w chwili przybycia jeźdźców serbskich znajdowałem się przed hotelem „Grand”. Właściciel jego serb rozplakał się na widok obu żołnierzy. Teraz serbowie i bułgarzy wysypali się na ulice miasta i ozdabiali naprędce swoje domy. — Gdy wojsko serbskie wchodziło do miasta, zapanował nieopisany entuzjazm. Muszę przyznać, że serbowie w czasie bardzo krótkim przywrócili porządek. Sprowadzili swoich urzędników kolei, którzy natychmiast objęli służbę na dworcu.

Również zaprowadzili szybko służbę administracyjną, która funkcjonowała bez zarzutu.

Jak mogę stwierdzić na mocy moich własnych spostrzeżeń, nieprawdą jest wszystko, co opowiadano o mordowaniu Turków i Albańczyków przez serbów. Działy się nadużycia, ale nie krwawe. — Wiem np., że pewien oficer serbski wszedł do banku Osmańskiego i rzekł do kasjera: „Daj mi pan 500 franków. Przygotuj je, a ja przyjdę po nie za pół godziny”. Kasjer odparł, że nie da ani centima, chyba pod groźbą przemocy. Oficer odszedł, ale już nie pokazał się z powrotem. Opowiadano także, jakoby komendant serbów miał powiedzieć do kobiet albańskich, które prosiły o wypuszczenie na wolność swoich mężów: „Idźcie do Wardaru (rzeka) może Wardar zwróci wam mężów waszych”. Nie wiem, czy to prawda.

Wiem, że często widziałem na ulicach Ueskuebu kałuże krwi. Ktoś kogoś poranił, lub zabił — ale sprawcy i ofiary nie są mi znani. Natomiast mogę stwierdzić, że wsie albańskie, widzialne z Ueskuebu, były spalone, pomiędzy nimi Granjawoda. Widziałem także płynące na falach Wardaru zwłoki Albańczyków, skutkiem czego muszę wierzyć, że serbowie rzeczywiście mordowali albańczyków, o ile ci nie zdołali ratować się ucieczką. Ile w tem przesady być może, tego nie wiem. Sądzę atoli, że podnoszone przeciwko serbom zarzuty na tem nie są zupełnie bezpodstawne. Wielu robotników albańskich pracujących przy budowie naszej kolei, nie zgłosiło się w swym czasie po wypłatę zarobku. Prawdopodobnie zostali zabici, albo uciekli.

Przy tej sposobności muszę stwierdzić, że w czasie mojej działalności urzędowej, z powodu

której musiałem nieraz docierać w głąb nieprzystępnego kraju, nigdy nie słyszałem, ażeby arnaucci bez powodu zabijali chrześcijan lub ich rabowali. Przeciwnie, przekonałem się, że albańczycy są gościnnymi ludźmi. Wobec Austrii żywią sympatye, aczkolwiek Austria niewiele dla nich zdziałała, gdy serbowie oddawna rozwinęli tam na rzecz swoją żywą agitację.

Jak widzimy, p. Jonas, który długo przebywał w Ueskuebie i poznał zarówno miasto, jak jego okolice, wyraża się o wojsku serbskiem, które zajęło Ueskueb, wcale pochlebnie, chociaż wcale nie może uchodzić za przyjaciela serbów. Jak wiadomo korespondenci wydali o serbach sąd zupełnie przeciwny, potępiając ich w czambuł. Prawda zapewne leży pośrodku. Oto prosto rozpełtały się na Bałkanach namiętności wśród pożogi wojennej i wszyscy odplacali sobie z nawiązką pięknem za nadobne.

WIELKA WARSZAWA.

Przygotowania do sporządzenia planu „Wielkiej Warszawy” posuwają się wciąż naprzód. Plan ten przedstawia się w zarysach w sposób następujący:

Teoretycznie „Wielka Warszawa” musiałaby mieć w promieniu pięć wiorst od centrum miasta, t. j. od Placu Saskiego. W praktyce z natury warunków topograficznych da się ta zasada zastosować, na południe w kierunku Czerniakowa i Mokotowa, które mogą być przyłączone do Warszawy, aż do granic pół ornich za Królikarnią i na krańcach łąk siekiersko-czeraniakowskich. Na północ miasto musi się zatrzymać na granicy esplanady cytadeli. Od strony Pragi, miasto może obejmować przyległe przedmieścia: Pelcowiznę, Nowe Bródno, Targówek zarogatkowy wzdłuż szosy żąbkowskiej, obie stacje i sortownie petersburską i brzeską w kierunku Żabek, Grochów pierwszy i drugi do drogi kawczyńskiej.

Najdalej wszakże miasto może sięgać na zachód w kierunku traktu kaliskiego. Na trakcie radomskim „Wielka Warszawa” obejmie grunty Rakowca, należące do miasta, w granicach gminy Pruszkowa. Wreszcie w kierunku Powązek, granice miasta dosięgną pół wojskowych, gdzie kończą się osady i zaczynają pustkowie, ciągnące się 14 wiorst za Babice.

Pierwotnego projektu rozszerzenia miasta do granic kolei obwodowej, całkowicie zaniechano, jako nie wystarczającego, są bowiem dzielnice, w których kolej ta biedź będzie środkiem przedmieść.

Z projektem „Wielkiej Warszawy” ściśle wiąże się projekt reformy policyjnej, z nadaniem

czasu do takiego zdenerwowania, że najczęściej odbierają sobie życie.

Inni znów, grzebiąc w pieniądzech, zaciągają w kasach nielegalne pożyczki, których potem nie mają czem pokryć. Zaczyna się to zwykle od paru rubli, które w początkach wpłaca się z pensji... Dochodzi jednak do tego, że z czasem pensji tej nie wystarcza i wtedy ambitniejsze jednostki wybierają się na tamten świat, mniej ambitne wychodzą z brzydkim piętnem na nazwisku oraz wstydem na czole.

Zdawałoby się, że zamiast doprowadzać do tego, aby instytucja ponosiła straty i narażać ludzi głodnych na pokusę, lepiej byłoby zwiększyć wynagrodzenie.

Ale w tym wypadku zarządy tych instytucji prawdopodobnie wyliczają wybornie korzyści i straty z tego systemu i przychodzą do przekonania, że lepiej, aby było tak jak jest, niż nowy kurs wprowadzać.

Wogóle jak w wielu fabrykach, tak i w wielu instytucjach, gospodarka jest prowadzona źle. Spółek u nas brak, a ludziom pracującym nie pomaga się w ten sposób, aby im małe wynagrodzenie wyrównać środkami pomocniczymi.

Daje się często pewną sumę na mieszkanie. Instytucja jednakże nie wchodzi w to, że za wydaną oficyalistę sumkę nie wynajmie on odpowiedniego mieszkania. Gdyby instytucje takie włożyły pewien kapitał w domy mieszkalne, to suma dałaby dobry procent, a pracujący otrzymaliby znacznie większe i porządniejsze mieszkania.

W ciężkich czasach powinny przedsiębior-

stw i instytucje większe przychodzić z pomocą swoim pracownikom przez dostarczanie produktów spożywczych i węgla. Sprowadzane hurttem kartofle, kapusta i mąka wypadłyby znacznie taniej niż na targu, gdzie nabywają się już z drugiej lub trzeciej ręki.

Nigdy może więcej niż obecnie taka pomoc byłaby konieczną, bowiem wiele fabryk zmniejszyło dni pracy, wiele zaś zawiesiło zupełnie roboty.

I stąd pochodzi, że w naszym mieście znów przerażająca liczba robotników zostaje bez zajęcia, reszcie zaś ograniczone zarobki przez skrócenie dni roboczych nie wystarczają.

Przewidywany jest głód i nędza. Wydrukowane w naszym piśmie parę dni temu cyfry w artykule p. t. „W sprawie akcji ratunkowej” (№ 293 „Rozwoju”) dowodzą, ilu robotnikom grożą te ciężkie chwile niedostatku.

Czcigodny przez Chrześcijańskiego Towarzystwa dobroczynności pastor Gündlach podjął myśl stworzenia komitetu ratunkowego, któryby choć cokolwiek przysporzył pieniędzy dla stojących bez pracy.

Pięknej tej myśli nie zdołał jeszcze wprowadzić w czyn. Pierwsze zebranie bowiem było niezbyt liczne, więc postanowiono nowy termin. Spodziewamy się, że tym razem stawią się nie ci krzykacze, co to więcej ich obchodzi roboty krecia, ale ludzie poważnie patrzący na potrzeby miasta, na rozrost naszego przemysłu.

Przed kilkanaście miesięcy w łonie Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy pracujących w przemyśle i handlu w Łodzi powstał projekt organizacji przy tymże szkole handlowej dla dzieci członków i zebrania funduszu, któryby pozwalał na udzielanie subsydji wyjeżdżającym w celu nabycia odpowiedniej wiedzy w zakresie przemysłu i handlu do uczelni zagranicznych członkom Stowarzyszenia i ich dzieciom.

Przedyskutowawszy powyższy projekt, ogólne zebranie Stowarzyszenia przyjęło go z całą sympatją do wiadomości, a w celu wypracowania konkretnego wniosku, wybrało komisję w następującym składzie: 1) W. Weil; 2) E. Brinkenhoff; 3) J. Arkuszewski; 4) E. Zukowski; 5) J. Frankowski; 6) A. Michałowski; 7) M. Łuba; 8) E. Jezierski; 9) Z. Prądkowski; 10) S. Miszewski; 11) A. Tschepke; 12) L. Chwalbiński; 13) M. Malinowski; 14) L. Lgocki i 15) L. Stasiulewski, która przy udziale kooptowanych pp. d-ra Mittelstaedta, d-ra Zaborowskiego, dyrektora W. Klossa, profesora S. Lipińskiego i F. Kamockiego wybrała z pośród swego grona subkomisję celem opracowania programu 2-3 klasowej szkoły handlowej, a niezależnie wyraziła życzenie, by zarząd Stowarzyszenia; a) utworzył w jaknajprędszym czasie przy Stowarzyszeniu niedzielną szkołę handlową, b) rozszerzył działalność funkcyjną przy Stowarzyszeniu wieczornych kursów handlowych i c) zajął się w jaknajprędszym czasie zbieraniem funduszu na otwarcie szkoły handlowej.

Przystępując do wykonania wymienionych dezyderatów komisji szkolnej, zarząd Stowarzyszenia na odbytym w dniu 16 b. m. posiedzeniu postanowił utworzyć specjalny fundusz szkolny i w myśl zarejestrowanej w sierpniu roku b. nowej ustawy Stowarzyszenia zbierać na ten cel ofiary publiczne; jako zapoczątkowanie funduszu szkolnego zebrano na tymże posiedzeniu pomiędzy członkami zarządu kilkaset rubli.

Podniesienie naszego przemysłu i handlu i dostarczenie im fachowo uzdolnionych pracowników jest ciężką troską, którą powinniśmy się przejąć każdy prawy polak i współdziałać w miarę możliwości do osiągnięcia tego celu; obowiązkiem naszym jest zaopatrzyć szkoły handlowe w dostateczne fundusze, któreby im pozwoliły rozwinąć się należycie, a ponieważ nieprędko zapewne zdobędziemy się na akademię handlową, z powodu połączonych z tą instytucją kosztów, więc

stwa i instytucje większe przychodzić z pomocą swoim pracownikom przez dostarczanie produktów spożywczych i węgla. Sprowadzane hurttem kartofle, kapusta i mąka wypadłyby znacznie taniej niż na targu, gdzie nabywają się już z drugiej lub trzeciej ręki.

Nigdy może więcej niż obecnie taka pomoc byłaby konieczną, bowiem wiele fabryk zmniejszyło dni pracy, wiele zaś zawiesiło zupełnie roboty.

I stąd pochodzi, że w naszym mieście znów przerażająca liczba robotników zostaje bez zajęcia, reszcie zaś ograniczone zarobki przez skrócenie dni roboczych nie wystarczają.

Przewidywany jest głód i nędza. Wydrukowane w naszym piśmie parę dni temu cyfry w artykule p. t. „W sprawie akcji ratunkowej” (№ 293 „Rozwoju”) dowodzą, ilu robotnikom grożą te ciężkie chwile niedostatku.

Czcigodny przez Chrześcijańskiego Towarzystwa dobroczynności pastor Gündlach podjął myśl stworzenia komitetu ratunkowego, któryby choć cokolwiek przysporzył pieniędzy dla stojących bez pracy.

Pięknej tej myśli nie zdołał jeszcze wprowadzić w czyn. Pierwsze zebranie bowiem było niezbyt liczne, więc postanowiono nowy termin. Spodziewamy się, że tym razem stawią się nie ci krzykacze, co to więcej ich obchodzi roboty krecia, ale ludzie poważnie patrzący na potrzeby miasta, na rozrost naszego przemysłu.

Przez Chrześcijańskiego Towarzystwa dobroczynności ma szczęśliwą rękę, a co więcej umie szczerze pracować dla pięknej idei. X. X.

Geyerów, Grohmanów i Scheiblerów. Najpoważniejsze te firmy stanowią niemal trzecią część wielkiego przemysłu w Łodzi.

Tymczasem cały szereg drobniejszych i większych firm niemieckich do spółki z różnymi przedsiębiorcami, co to na świniach zrobili majątek, stworzyli grupę hakatystyczną na czele z własnym swoim organem.

I ci nadają ton kołonii niemieckiej w Łodzi.

Zdaje mi się, że ci hakatysty już dosyć nabroili i, że miasto, składając tak licznie uznanie p. Herbstowi, wprost zaakcentowało, że należałoby stworzyć nowe stronnictwo, złożone z ludzi poważniejszych niż to, do którego należy całe tałatajstwo krzykaczy, macających umyślnie spokojną, kulturalną pracę.

Głos p. Herbsta powinien do spółki z poważnymi ludźmi zaważyć na szali i wytworzyć przeciwwagę, która zniweczy chorobliwe zachcianki kalek umysłowych i krótkowidzów.

Krótkowzroczność jest w Łodzi na porządku dziennym. Ulega jej wiele instytucji, na ogół biorąc, poważnych. Być może, iż ta krótkowzroczność jest, jakby powiedzieć, tylko zmyślną, ale istnieje.

Wynagrodzenie oficyalistów naprzykład — w wielu łódzkich instytucjach jest tak marne, że muszą oni szukać sobie pobocznych zarobków; a że często w takich instytucjach, pomimo małych pensji, jest po uszy roboty, więc się poszukuje w jakiś nielegalny sposób dochodów, aby wyrównać niestarczającą na życie pensyjkę.

W takich instytucjach wielu oficyalistów przeciążonych pracą, przychodzi po pewnym przeciągu

tworzenie przy szkołach handlowych stypendyów któreby pozwoliły na wysyłanie zdolnych uczniów do uczelni zagranicznych należy zaliczyć do pilniejszych naszych potrzeb.

Z pełnem uznaniem witając obywatelską inicjatywę ruchliwego Stowarzyszenia wzajemnej pomocy pracujących w przemyśle i handlu m. Łodzi, uważamy podjętą pracę za godną szerokiego poparcia naszych współmieszkańców.

!!! KRAWATY !!!

OSTATNIE
DESENIE
i FASONY.

NIEBYWAŁY WYBÓR.

M. KOŁODZIEJSKI, ANDRZEJA № 3.

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Dziś Tomisława. Jutro Drogomira. W poniedziałek: Sławomiry.

TEATR POLSKI (Cegielniana nr. 63). Dziś „Orfeusz w piekle”, operetka Offenbacha. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

— Jutro „Halka”, opera Moniuszki. Początek o godz. 8 min. 15 wiecz.

— W poniedziałek przedstawienie amatorskie Tow. „Alliance Française” „Le Gendre de Monsieur Poirier”, sztuka E. Argier i J. Sandeau.

TEATR POPULARNY A. Mielewskiego (Konstantynowska nr. 16). Dziś „Ligia”. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

— Jutro „Wojna w czasie pokoju”, krotoczwila. Początek o godz. 3 po poł. — „Ligia”. Początek o g. 8 min. 15 wieczorem.

CZYTANKI. Jutro Tow. „Wiedza” urządza dla dzieci czytanki (w sali fabr. Allarta, Kałna 21) p. t. „Dańko z Jawuru” i w sali fabr. Poznańskiego, Ogrodowa 18 — „Przygody Jasia Wędrownika”. Początek o godz. pół do 3 po poł.

BAZAR świąteczny „Wiedzy” (Piotrkowska 106). WYSTAWA MALARZY POLSKICH (Piotrkowska 115) otwarta codziennie od godz. 10 rano do godz. 10 wieczorem.

CZYT. i BIBLIOTEKA TOW. KULTURY POLSK. czynna codziennie od godz. 8 do 9 wiec.; w niedziele i święta od godz. 3 do 6 po poł.

CZYTELNIA PISM TOW. „WIEDZA” (Piotrkowska 105) otwarta od godz. 6 po poł. do 10 wieczorem, a w niedziele i święta od godz. 10 r. do 10 wieczorem.

BIBLIOTEKA STEBELSKICH (Mikotajewska 59) otwarta codziennie od g. 6 — 8 wiec.; w niedziele i święta od 1—3 po poł.

MUZEUUM NAUKI i SZTUKI (Piotrkowska nr. 91) otwarte codziennie od godz. 4 po poł. do 10 wiec. w niedziele i święta od godziny 12 w południe do 10 wieczorem.

KRONIKA.

(h) Poświęcenie ołtarza. Baron Heinzel ufundował do kościoła św. Stanisława Kostki wielki ołtarz w stylu gotyckim. Ołtarz ten został już wykończony i jutro o godz. 10 rano zostanie poświęcony.

Po poświęceniu odprawione zostanie przed nim nabożeństwo.

(e) Delegacja u gubernatora. Onegdaj konferowała w Piotrkowie z gubernatorem delegacja m. Łodzi w osobach radnych miejskich pp. Eiserta i Richtera, w sprawach braku pracy w fabrykach i wynalezienia zajęcia robotnikom, pozostającym bez chleba.

Delegaci oświadczyli gubernatorowi, że jedynym ratunkiem byłoby powierzenie robót miejskich Towarzystwu dobroczynności, które posiada biuro wyszukiwania pracy i w roku bieżącym wykonało już roboty około budowy szosy do Konstantynowa. Obecnie przewidziane są roboty około ułożenia bruków miejskich w Łodzi na sumę 340,000 rb. Projekt tych bruków przesłany został do ministerium przed pół rokiem i jak komunikują w drodze prywatnej z Petersburga, został przez ministerium w tych dniach zatwierdzony. Przy budowie tych bruków znalazłyby pracę setki robotników, skazanych na głód i nędzę.

Gubernator obiecał poprzeć prośbę delegatów.

(h) Z komitetu drobnego kredytu. Na posiedzeniu komitetu drobnego kredytu przy rządzie

gubernialnym piotrkowskim nie dozwolono na otwarcie nowych towarzystw pożyczkowo-oszczędnościowych we wsi Myszków (powiat częstochowski) i w Łodzi na otwarcie podmiejskiego Tow. pożyczkowo-oszczędnościowego.

Zatwierdzono następujące towarzystwa pożyczkowo-oszczędnościowe: Milewskie w powiecie piotrkowskim, piotrkowskie żyd. w Piotrkowie, drugie łódzkie żydowskie tow., Dankowskie chrześc. tow., we wsi Dankow (pow. częstochowski), Kurzewskie chrześc. we wsi Kurzenik w powiecie rawskim, Lubańskie chrześc. we wsi Lubani w pow. rawskim, Sulmierzyckie we wsi Sulmierzyce, Bendkowskie chrześc. we wsi Bendków w pow. brzezińskim, Pajenckowskie żyd. w Pajenczewie w pow. noworadomskim, Strykowskie żyd w Strykowie w pow. brzezińskim, wreszcie Regnowskie w Regnowie w pow. rawskim.

Z tym jednak warunkiem, że inspektor drobnego kredytu zbada na miejscu, czy zachodzi rzeczywiście konieczna potrzeba założenia w tych miejscowościach towarzystw pożyczkowo-oszczędnościowych.

(—) Nowe przepisy wypuszczania obligacji. Ministerium handlu opracowało, celem wniesienia do Dumy, projekt nowych praw, dotyczących nowych przepisów wypuszczania przez towarzystwa akcyjne obligacji i zobowiązań długoterminowych.

Różnica z poprzednimi przepisami polega w projekcie ministerium na tem, żeby było wolno podpisywać długoterminowe zobowiązania, zabezpieczone nie tylko na majątku nieruchomości, lecz również na przedsiębiorstwach ruchomych.

W niektórych wypadkach projekt zezwala na ogólne zebranie akcjonariuszów celem obrony swoich interesów w razie jeżeli procenty obligacyjne nie są zapłacone.

(a) Z przemysłu. W tych dniach przyjechali do Łodzi z Petersburga wybitniejsi hurtownicy: W. Karmilicyn, S. M. Gruduskin i Bekker, w celu dokonania zamówień na towary. Przez kilka dni bawili w mieście naszym, także i kupcy z Moskwy i zamówili towary: Piotr Mitrofanow na 250,000 rb., I. S. Titow na 160,000 rb., W. Łyżyn na 150,000 rb. i W. Arsyzynow na 250,000 rb.

(x) Pociągi świąteczne. Ze względu na nadchodzące święta i spodziewany duży ruch pasażerski, zarząd kolei warsz.-wiedeńskiej uruchamia dodatkowe pociągi osobowe z wagonami wszystkich trzech klas pomiędzy Warszawą a Częstochową, a mianowicie:

W nocy z soboty na niedzielę, z niedzieli na poniedziałek i z poniedziałku na wtorek wyjdzie z Warszawy o godz. 11-ej m. 55 dodatkowy pociąg osobowy nr. 19 bis. W niedzielę zaś, poniedziałek i wtorek z Częstochowy do Warszawy uruchomiony będzie pociąg powrotny, wychodzący z Częstochowy około godziny 1 po poł., a przybywający do Warszawy około godziny 8 wieczorem.

Nadto pomiędzy Warszawą a Grodziskiem we wszystkie dni przedświąteczne i świąteczne kursować będą pociągi dodatkowe podmiejskie w godzinach rannych, południowych i wieczornych.

(x) Przesilenie zimowe. Noc z dnia dzisiejszego na jutrzejszy jest najdłuższa w roku. Słońce zajdzie o godz. 3 m. 45, a jutro wzejdzie o godz. 8 m. 10; nie będziemy go zatem widzieli przez 16 godzin 25 minut, podczas kiedy na niebie naszym bawi tylko 7 godzin 35 minut. Od jutra zaczyna się zima kalendrzowa.

(—) „Stołowy”, „domowy”, „chłopiec”. Związek polskich kupców podróżujących na Rzeszę niemiecką z siedzibą w Poznaniu ogłosił konkurs na spolszczenie nazw: 1. „Kelner”, 2. „Friedrich”, 3. „Piccolo”. Nadesłano prac 257. Sąd konkursowy wybrał następujące nazwy polskie: 1. „Stołowy” na oznaczenie kelnera, 2. „Domowy” na oznaczenie Friedricha, 3. „Chłopiec” na oznaczenie Piccola. Ponieważ na poszczególne nazwy po kilkanaście nadesłano prac, sąd konkursowy w celu przyznania nagród urządził losowanie. Za nazwą „stołowy” oświadczyło się 31 orzeczeń, za „domowy” 14, za „chłopiec” 16. Na podstawie losowania za pierwszą nazwę otrzymała nagrodę p. Oktawia Kosicka z Mitawy, za drugą p. A. Wolski z Mogilna, za trzecią p. Jadwiga Zylewska ze Lwowa. Przy tej sposobności rozważał sąd konkursowy także sprawę

spolszczenia nazwy „portyer” i uważał za stosowne polecić społeczeństwu naszemu używanie odtąd nazwy: „odźwierny”. Komitet zwraca się przeto do społeczeństwa z prośbą, aby odtąd w obejściu ze służbą hotelową posługiwało się nazwami wybranymi przez sąd konkursowy; prosi także właścicieli hoteli, aby napisy po pokojach i korytarzach odpowiednio zmienili na nowo wybrane.

(x) Gwiazdka dla dzieci Ochrony II, przy ul. Ciemnej nr. 76, odbędzie się w niedzielę, dnia 22 b. m., o godz. 3 po poł. Na uroczystość tę Komitet Ochrony uprzejmie zaprasza osoby życzliwe instytucji. Jednocześnie Komitet wyraża podziękowanie dzieciom ze szkoły przygotowawczej p. Jadwigi Zawadzkiej, które własnymi siłami i środkami zorganizowały tę gwiazdkę.

(x) Szkoła handlowa p. Siennickiej otrzymała dla swoich abiturjentek prawo wstępu do uniwersytetów szwajcarskich. Pozwolenie to dotyczy także uczennic, które ukończyły szkołę w latach ubiegłych.

(x) Sprzedaż rabatowa. Następujące firmy ofiarowały sprzedaż rabatową na korzyść wpisów i zapomóg przy gimnazjum polskim, w dniu dzisiejszym, 21 b. m.: Fraget, Piotrkowska 71; Strzelecka, skład materyałów piśmiennych, Zielona Nr. 15; w niedzielę, dnia 22 b. m., Hordliczka, skład porcelany; Obrębski, skład obuwia, Dzielna Nr. 18; poniedziałek, 23-go b. m., Roszak, optyk, Dzielna Nr. 1.

(h) Ze szkoły J. Radwańskiego. Wczoraj o godzinie 8-ej wieczorem w lokalu szkoły J. Radwańskiego odbyło się posiedzenie członków zarządu T-wa pomocy wpisów szkolnych przy tej uczelni w celu zorganizowania komitetu dochodów niestałych. Na przewodniczącego komitetu tego powołano p. Maksymiliana Malinowskiego.

(a) Z Tow. lekarskiego. Na onegdajszym zebraniu Tow. lekarskiego dr. Bogusławski miał odczyt o bakterjach. Ponadto dr. B. wykazywał konieczność założenia domu izolacyjnego przy kamerze dezynfekcyjnej.

(h) Ze Zgromadzenia majstrów tokarskich. W środę o godzinie 8-ej wieczorem w lokalu Stow. majstrów fabrycznych gub. piotrkowskiej odbyło się ogólne zebranie członków Zgromadzenia majstrów tokarskich. Zebranie zajął starszy Zgromadzenia p. Konopka w obecności asesora cechowego p. Stanisława Bocheńskiego. Na zebraniu zapisano 9 uczniów, wypisano na czeladników 8.

Na skutek odezwy, jaką nadesłało Towarzystwo pożyczkowo oszczędnościowe rzemieślników chrześcijan przy Resursie rzemieślniczej, aby Zgromadzenie tokarzy oszczędności cechowe ułokowało w kasie Towarzystwa, postanowiono z Nowym Rokiem za rocznym wymówieniem przelać do kasy T-wa 500 rb., resztę zaś złożyć później, w miarę tego, jak się kasa będzie rozwijać.

W końcu wyplacono chorym członkom Zgromadzenia wsparcia.

Po zebraniu odbyła się tradycyjna uroczystość łamania opłatkiem, w czasie której panował serdeczny nastrój.

(a) Z Tow. muz. im. Chopina. Pod przewodnictwem p. K. Tomaszewskiego odbyło się w czwartek, o godz. 9 wieczorem, nadzwyczajne zebranie członków Tow. muzycznego im. Chopina.

Po zaznajomieniu zebranych ze świeżo zatwierdzoną ustawą szkoły muzycznej, jaka ma być założona przy Towarzystwie, zebrani upoważnili zarząd do opracowania regulaminu, dotyczącego zawiadywania i utrzymania szkoły.

Otwarcie szkoły nastąpi w połowie stycznia; na dyrektora powołano p. Tadeusza Joteykę, na kierownika szkoły dramatycznej — p. Antoniego Bednarczyka.

W celu skompletowania zarządu powołano na członków tegoż pp. Stefana Tymfowskiego i Antoniego Millera.

(x) Z „Lutni”. Zarząd Towarzystwa organizuje w bieżącym sezonie dla członków i wprowadzonych gości następujące zabawy:

W dniu 31 b. m. „Wieczór sylwestrowy” o bardzo dowcipnym i urozmaiconym programie.

W dniu 4 stycznia r. p. „Wieczór dramatyczny”, na którym odegrana zostanie jednoak-

Towa komedyjka „Pacjent z Prowincyi“ i powtórzona będzie na ogólne żądanie operetka Offenbacha „Czarodziejskie skrzypki“.

W dniu 8 stycznia — zabawę dla dzieci, pełną niespodzianek i w dniu 18 stycznia „Bal kostymowy lutnistów“.

Do wszystkich tych zabaw i atrakcyj robią się już obecnie przygotowania. Jest zatem nadzieja, że doznają one pełnego powodzenia.

(a) Z „Liry“. Na czwartkowym posiedzeniu zarządu Towarzystwa śpiewaczego „Lira“ postanowiono w dniu 27 b. m. tj. w trzeci dzień świąt Bożego Narodzenia urządzić dla członków i wprowadzonych gości tradycyjny opłatek, połączony z zabawą towarzyską.

W dniu 31 grudnia, na pożegnanie Starego roku urządzony będzie bal Sylwestrowski.

W święto Trzech Króli (6 stycznia) zorganizowana będzie zabawa z niespodziankami dla dzieci członków p. n. „Choinka“.

W początkach przyszłego roku zaprowadzone będą lekcje tańca, na które już przyjmuje zapisy biuro zarządu Towarzystwa.

Jutro, (w niedzielę) o g. 4-jej po poł. w lokalu przy ul. Piotrkowskiej nr. 91, odbędą się uzupełniające wybory zarządu.

(h) Wystawy świąteczne. Kupcy łódzcy, aby zachęcić publiczność do licznych zakupów, bardzo starannie udekorowali okna wystawowe.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje dekoracja okna firmy „Schmechel i Rozner“ przy ul. Piotrkowskiej № 100. Na tle zimowego krajobrazu, przy ciągle padającym śniegu, bardzo efektywnie prezentuje się szereg ubrań zimowych, wykonanych nader starannie i gustownie.

Również ładną wystawę, utrzymaną w tonie harmonijnym, spotykamy w oknach firmy „Józefa Wolskiego“ (Piotrkowska № 3). Pomiedzy innymi przedmiotami zwracają na siebie uwagę piękne owoce i doborowe bakalie.

Firma „Kazimierz Wolski“ (ul. Konstancyńska № 8) urządziła także bardzo ładną wystawę.

Do bardzo efektownych wystaw sklepowych należy wreszcie okno wystawowe firmy „Jaworskiego“ (róg Dzielnej i Piotrkowskiej).

(x) Godne naśladowania. Firma Karol Somya biorąc pod uwagę drożyznę i wogóle ciężkie czasy, wypłaciła swoim robotnikom podwójną tygodniówkę.

(a) Wstrzymanie hudołw. Przedsiębiorca Otton Kublik rozpoczął budowę drewnianych komórek na placach przy ul. Profesorskiej i Zgierskiej nr. 119, nie według zatwierdzonych planów. Wobec tego policja budowlę opieczętowała, a Kublika pociągnięta do odpowiedzialności sądowej.

(x) Po zgonie. Donieśliśmy wczoraj, że w hotelu „Victoria“ odebrał sobie życie ś. p. Józef Radoński. Wiadomość tę przeczytał inspektor warszawskiego Tow. ubezpieczeń, p. Bronikowski, który zna całą rodzinę zmarłego.

P. Bronikowski zawiadomił nas, że zajmie się pogrzebem i pokryje koszty jego, a jednocześnie zawiadomi brata, który w Gdańsku prowadzi handel zbożem i należy do ludzi bardzo bogatych.

(e) Dwa napady bandyckie. Wczoraj późnym wieczorem, wśród służby tramwajowej wzbudziła wielkie wrażenie wiadomość o 2-ch napadach bandyckich dokonanych na konduktorów tramwajowych.

Pierwszy napad miał miejsce o godz. 10 m. 16. W chwili, gdy pociąg № 94 manewrował pod cmentarzami, podskoczyło do maszynisty Lasoty i konduktora Milewskiego dwóch bandytów z brauningami w ręku i skierowawszy do nich lufy rewolwerowe zażądali od konduktora oddania torby z pieniędzmi. Wobec groźby śmierci, konduktor nie stawiał oporu i oddał torbę, z którą bandyci zniknęli w ciemnościach.

O godz. 11 m. 19, w ten sam sposób dokonano napadu na pociąg № 89, prowadzony przez maszynistę Błażejczyka, w chwili, gdy stanął na ostatnim przystanku pod Leśniczówką. Zabrawszy torbę konduktorowi, obaj bandyci zniknęli w parku „Leśniczówka“.

Pieniądzy zabrano zaledwie około 30 rubli w obydwu napadach, ponieważ z powodu szabasu ruch wieczorny pasażerów na tramwajach był bardzo mały.

O napadach dano znać policji, która niezwłocznie urządziła pościg za bandytami.

(x) Teatr „Casino“. Dziś zmiana programu. Na wyróżnienie zasługuje piękny dramat w wykonaniu najlepszych artystów teatrów w Moskwie (zdjęcia firmy B-ci Pathe) p. t. „Modelka Rachel“, „Zwycięstwo cnoty“, wyborna komedia według Gugenheima, wspaniała natura w kolorach „Wycieczka do Monserrat“, „Tygodnik Pathe“ nadzwyczaj ciekawy i „Niefortunny wypadek“ arcyzabawna komedia.

Program przedstawia się bardzo zajmująco i ciekawie.

(x) Z „Luny“. Od dziś odbywać się będzie codziennie w dużej poczekalni teatru „Luna“ dla rozrywki publiczności wielki koncert znanych powszechnie br. Sienkiewiczów 12-letniego skrzypka, 10-letniego wiolonczelisty i 8-letniego pianisty.

(e) Ubezpieczenie robotników. Na odbytych w tych dniach w Warszawie naradach komisji lokalnej dla wypracowania projektu ustawy warszawskiego Towarzystwa ubezpieczeń byli obecni i brali udział w pracach przedstawiciele przemysłu łódzkiego pp. Maurycy Poznański, Oskar Kindler, Władysław Wścieklica, Władysław Getlich, Maurycy Hertz i Karol Hofrichter.

Rozpatrywano niektóre artykuły statutu opracowanego przez radę zjazdu przemysłowców i poczyniono do nich wnioski i poprawki. Wybrano komisję redakcyjną dla opracowania projektu ubezpieczenia robotników w warszawskim Towarzystwie ubezpieczeń.

Do komisji tej powołani zostali z Łodzi pp. Władysław Wścieklica i Maurycy Hertz.

(e) Zebranie tokarzy. Na onegdajszym zebraniu kwartalnym członków cechu majstrów tokarskich zapisano 9 uczniów, wyzwolono na czeladników pp. Aleksandra Borycza, Bolesława Szymczaka, Władysława Zabelskiego, Pawła Glasera, Kazimierza Siłabowskiego, Ksaweręgo Pospęczyńskiego, Antoniego Wiśniewskiego i Stanisława Waluda, wreszcie udzielono zapomogi dwóm majstrom.

Następnie przyjęto wniosek zarządu w sprawie zamiany dyplomów czeladniczych i majsterskich na inne. Na wykonanie nowego rysunku dla tych dyplomów przeznaczono 50 rb. Rysunek wykona p. Sprusiak.

Obradom przewodniczył starszy cechu p. Andrzej Konopka.

(a) Z magistratu. Radni miasta ujawniają ciągłą dążność do wyszukiwania coraz to nowych źródeł, któreby zapewniały dochody miastu, a mieszkańcom jego większe niż dotąd wygody.

Obecnie mając na względzie, iż z eksploatacji elektrowni łódzkiej miasto nie osiąga prawie żadnych dochodów, a członkowie konsorcjum czerpią kolosalne zyski z przedsiębiorstwa radni wystąpili z projektem, aby magistrat, korzystając z przysługującego mu prawa, wymówił wkrótce kontrakt dzierżawy, składając niejako terazniejsze konsorcjum do przedstawienia warunków dzierżawy, któreby dogodnymi były dla miasta.

Sprawa powyższa była przedmiotem obrad na wczorajszym posiedzeniu magistratu z udziałem radnych pp. Eiserta, Watteny i Poznańskiego oraz radcy prawnego adw. przys. A. Raubala.

Stawiając za przykład konsorcjum Gazowni, które niezależnie od wpłacania corocznie do kasy miejskiej 107 tys. rubli tytułem procentu od dochodu z eksploatacji, wnosi znaczną sumę na rzecz budowy szpitala miejskiego (dotychczas wpłynęło przeszło 200 tys. rb.) magistrat pragnie również zapewnić sobie i z eksploatacji elektrowni łódzkiej stałe źródła dochodu, któreby mogły być użyte na zaspokojenie pilnych potrzeb miasta, jak naprz. powiększenie liczby szkół elementarnych i t. d.

Kierując się tymi względami, uchwalono wczoraj wystąpić z odpowiednimi żądaniem do elektrowni łódzkiej, ewentualnie wznowić kontrakt dzierżawy, oddając ją drogą konkursu tym przedsiębiorcom, którzy zaproponują jaknajkorzystniejsze dla miasta warunki.

(a) Kary administracyjne. Za nielegalne utrzymywanie broni, gubernator piotrkowski skazał Walentego i Antoniego Głazczów, mieszkańców gminy Gospodarz — na 3-miesięczny areszt każdego.

(e) Wykrycie znacznej kradzieży. Jak donieśliśmy w ubiegłym tygodniu popełniono kradzież towaru ze składu p. Eiserta przy ulicy Piotrkowskiej pod nr. 135, wartości 6 tys. rb. w liczbie 120 sztuk towaru.

Policja łódzka, idąc za śladem sprawców, kradzieży wykryła wszystek towar u paserów w Częstochowie, Noworadomsku i Piotrkowie i odebrawszy towar paserów aresztowała.

(h) Kary sądowe. Sędzia pokoju IV rewiru m. Łodzi skazał: Leonarda Feiffra — na 4 dni bezwzględnie aresztu, za niezachowanie przepisów o zapasowych; Moszka Kopłowicza, Jankla Keniga, Abrama Kamińskiego, Joska Dymańskiego, Icka Wrzewskiego, Izraela Dehmana i Ajzyka Zysmana za handel w godzinach niedozwolonych — po 5 rb. kary lub po 1 dniu aresztu.

(p) Nagły zgon. Wczoraj na ul. Piotrkowskiej nr. 60 padł jakiś człowiek, lat około 50, z nazwiska nieznany. Wniesiony do bramy, przed przybyciem Pogotowia zmarł. Przyczyna śmierci niewiadoma, prawdopodobnie aneurizm serca.

(a) Kradzież. Z pralni Moszka Chaska przy ul. Dzielnej nr. 47, niewykryci złodzieje za pomocą oderwania zamka u drzwi skradli bieliznę i różne rzeczy na sumę 201 rb.

(a) Wykrycie systematycznej kradzieży. W fabryce Tow. akc. I. K. Poznańskiego wykryto systematyczną kradzież przędzy. Policja, dokonawszy rewizji w mieszkaniu Tauby Szpiro, przy ul. Franciszkańskiej nr. 30, znalazła 10 paczek przędzy, pochodzącej z kradzieży w fabryce Poznańskiego. Szpiro twierdziła, że przędę tę nabyła od niejakiego Szlamy Wajnsztoka, placąc po 4 rb. 50 kop. za paczkę. Idąc dalej za wskazówkami, agenci policji śledzącej wykryli u Mordki Lipszyca 29 paczek takiejże przędzy. Śledztwo ustaliło, że kradzieży dopuszczali się robotnicy fabryczni, Stanisław Brzozowski i Jan Mikołajewski. Aresztowani przyznali się do winy, wskazując jako współników: Antoniego Graczyka, Jana Pedę i Józefa Jankowskiego, ludzi bez określonego zajęcia. Wszyscy oni dowodzili, że kradzież spełniono za namową majstra Józefa Borkowskiego. Dla dokonywania kradzieży dostawano się do składu od ulicy Drownowskiej za pomocą przepilowania kraty w oknie. Przez okno to Brzozowski i Mikołajewski wyrzucali przędę na pole, gdzie oczekiwali Peda, Graczyk i Jankowski, którzy zabierali ją na bryczkę i wywozili do miasta Uczestników kradzieży, prócz Wajnsztoka, który zbiegł, osadzono w więzieniu.

(x) Choinka w „Gniaździe“ w Chojnach. Jutro, t. j. 22 b. m., o godz. 2-jej po poł. odbędzie się staraniem i kosztem głównie miejscowego proboszcza, ks. Mierzejewskiego, po raz pierwszy w ochronce „Gniazda“ w Chojnach doroczna uroczystość „Choinki“ dla biednej robotniczej diatwy.

Wynajęta specjalnie na tegoroczne niedzielne i świąteczne „Jasielka“ sala przy ul. Poprzecznej Nr. 11 w domu p. Dębowskiego użycza swej gościny na dzień jutrzejszy.

Jest nadzieja, że wszyscy interesowani i życzliwi zapełnią salę po brzegi.

(e) Proces fabrykantów pabianickich. W nadchodzący poniedziałek rozpocznie się w Warszawie w izbie sądowej ciekawy proces fabrykantów pabianickich o zanieczyszczanie wód ściekami fabrycznymi.

(x) Z Retkini. Wydział kółek rolniczych urzędu w Retkini pogadanki rolnicze dnia 21, 22 i 23 grudnia.

Pogadanki w dn. 21 rozpoczną się o godzinie 10-jej rano i trwać będą do godz. 3-jej po południu z godziną przerwą od 12—1 na obiad; 22 b. m. — po nabożeństwie; 23 b. m. — od 9-jej rano do godz. 3-jej po poł. z przerwą na obiad.

Pogadanki prowadzić będą pp. Lewicki, Tułiszkowski i Brochocki.

(a) Kara administracyjna. Gubernator piotrkowski skazał mieszkańca wsi Stoki, Andrzeja Kazubę, za nielegalne utrzymywanie broni na 25 rb. kary lub 2 tygodnie aresztu.

(a) Opłatek. Jutro o godz. 5 po południu „Harmonia“ zgierska urzędu w lokalu własnym przy ul. Długiej dla swoich członków „Opłatek“.

(e) Nowa szosa. Ministerjum spraw wewnętrznych zatwierdziło projekt budowy nowej szosy od Będzina do Bobrownik, stanowiącej dla przemysłu i handlu Zagłębia Dąbrowskiego nadzwyczaj ważną arterję komunikacyjną.

Koszt budowy tej szosy na przestrzeni 14 wiorst wyniesie 84 tys. rb. z których około 42 tysiące zadeklarowały kopalnie i fabryki położone w pobliżu tej szosy, resztę zapłaci rząd.

Część tej szosy zbudowała już uprzednio kopalnia Grodziec. Roboty oddanie zostaną z licytacji. Ubiegają się o nie przedsiębiorcy i

Towarzystwa poszukujące pracy dla robotników.

(a) Czyje krowy? Na polach os. Biała zatrzymano w tych dniach 1 krowę, a na polach wsi Ossa — 2. Wszystkie krowy, których wartość dosięga 200 rubli mają na bokach odbitą literę „M.“

Po odbiór krów należy zwrócić się do urzędu gm. Maryanów, pow. rawskim.

S Z T U K A.

(x) Teatr popularny. Z kancelaryi teatralnej komunikują nam:

Dziś wieczorem ukaże się po raz pierwszy efektowna sztuka w 8 aktach p. t. „Ligia“.

Jutro w niedzielę po poł. o godz. 3-ej arcywesoła komedia w 5 aktach „Wojna podczas pokoju“; wieczorem o godz. 8 m. 15 po raz drugi „Ligia“.

(x) Teatr ludowy istniejący przy Stowarzyszeniu robotników chrześcijańskich (Przejazd nr. 34), jutro wieczorem o godz. 7 wystawia „Krzyżaków“ — przeróbkę z powieści Sienkiewicza.

Repertuar świąteczny tego teatru przedstawia się jak następuje:

Dnia 25 b. m. na zabawie kelnerów „Popychadło“ — Szutkiewicza. Początek o godz. 3 i pół po poł.

Dnia 26 b. m. o g. 3 i pół po poł. „Hajduczek“; o g. 7 wiecz. „Krakowskie zuchy“.

Dnia 27 b. m. o godz. 7 wiecz. „Krzyżacy“.

Dnia 29 b. m. o godz. 7 wiecz. „Krakowskie zuchy“.

Dnia 1 stycznia r. p. o godz. 7 wieczorem „Krzyżacy“.

Z KROLESTWA.

(x) Zgon jubilatki. W Kaliszu zmarła ś. p. Aniela Kędzińska, przełożona sióstr miłosierdzia przy tamtejszym szpitalu św. Trójcy, w wieku lat 73, powołania lat 50.

Z dzielnic polskich.

Z KRAKOWA. Z żałobnej karty. Leopold Kampf, literat, autor cyklu dramatów o niepospolitej sile zmarł wczoraj w Krakowie po dłuższej chorobie, przeżywszy lat 32. Z dramatów Kampf'a, które krytyka zagraniczna powitała jako dzieła niepospolitego talentu, pierwsze miejsce zajmuje dramat „W przededniu“, przełożony na kilkanaście obcych języków a między innymi na język chiński.

Zgon młodego, niezwykle utalentowanego pracownika, obudził szczery żal w sferach świata literackiego.

Z Dumy państwowej.

Rozprawy nad deklaracją rządu.

Puryszkiewicz w mowie swojej, którą rozpoczęło się wczorajsze posiedzenie Dumy, ostro krytykował oświadczenia prezesa ministrów, Kokowcowa. Puryszkiewicz nie wierzy w lojalność „Inorodców“.

Mowa miała charakter napuszony i pełna była cytacji łacińskich i żarcików w swoim rodzaju. Np. socjalistów p. Puryszkiewicz dzieli na „bolszewików“, „mieńszewików“ i — „parszewików“. Prezes Dumy, Rodzianko, kilkakrotnie przywoływał mówcę do porządku.

Następny mówca socjal - demokrata z Moskwy, polak, Malinowski, uważa mowę Kokowcowa za raport urzędnika.

Po przerwie przemawiał jeszcze: Malinowski, Maklakow, hr. Bobrinskij, Maryan Kinorski, Włodzimierz Lwow, Jefremow, Achtianow i Raczkowski.

Mowa Kinorskiego.

Poseł Kinorski oświadcza, że deklaracja prezesa Rady ministrów nie odpowiada palącym interesom narodowości. Interesy polaków deklaracja ignoruje. Rząd niema programu stanowczego względem narodu polskiego. System dawniejszy pozostał. Jest to system ustroju policyjnego, będący zemstą za powstanie. Jednakże

teraz niema już za co karać polaków. Tchorzliwe próby zmiany polityki napotykać bądź co bądź na stanowczy opór ze strony biurokracji. Dlatego wszystkie przyrzeczenia reform pozabawione są znaczenia praktycznego.

Mówca udowadnia, że zarówno rząd, jak i organy prawodawcze ignorują znaczenie reform, przyznanych w r. 1905; zamiast nich przeprowadzają prawo o wydzieleniu Chełmszczyzny, o której nawet nie wspomniano w deklaracji rządu w III Dumie.

Następnie mówca wspomina o przyrzeczeniu ministra przy skupie przez skarb kolei warszawsko-wiedeńskiej, wbrew któremu to przyrzeczeniu dokonywane jest systematyczne usuwanie urzędników i oficyalistów — polaków — z tej kolei.

Władze miejscowe za przykładem centralnych stosują znów środki policyjne: zamykają towarzystwa oświatowe, związki robotnicze i kooperatywy, co wywołuje zamieszanie w życiu społecznym.

Zamiast reform przeprowadzone są środki, mające na celu ucisk kulturalnego i ekonomicznego rozkwitu kraju.

Mówca wypowiada się dalej przeciwko wprowadzeniu w Polsce nowego rosyjskiego kodeksu cywilnego, wprowadzanego w celu zjednoczenia politycznego, a nie dla polepszenia stosowania norm prawnych.

Samorząd ziemski buja w dziedzinie „obietnic“, a projekt samorządu miejskiego ulega ciągłym przeróbkom.

W Radzie państwa polacy nie widzą żadnych oznak, świadczących o zmianie systemu politycznego, dążącego dotychczas jeśli nie do zupełnego znieważenia narodu polskiego, to w każdym razie do zmniejszenia jego sił żywotnych.

Dotychczas naród polski poprawnie i zupełnie lojalnie spełniał wszystkie obowiązki swoje w stosunku do państwa.

Mówca zakończył oświadczeniem, że jeżeli do uznania nas polaków za żywoł nie przeskadzający idei państwowej — konieczne jest wyrzeczenie się wrodzonej polakom miłości ziemi ojczyźnej, wiary ojców i naszych tradycji historycznych — to naród polski z takim pojmowaniem obowiązków swoich względem państwa nie może pogodzić się nigdy!

Szkoda, że mowa posła Kinorskiego, wygłoszona była tak cichym głosem, że podczas niej sala Dumy opustoszała.

Pustka w sali podczas mowy Kinorskiego wywołał nawet uwagę ironiczną pałdziernikowca, bar. Meyendorfa, który powiedział:

„Oto bracia słowianie! Nie mogą wysłuchać nawet oświadczeń innego słowianina!“

W rozprawach nad deklaracją rządu przemawiać będzie jeszcze 62 mówców, których listę zamknęto.

Posiedzenie Dumy zakończyło się protestem Milukowa, Malinowskiego i trudowika Kiereńskiego, z powodu niezaliczenia przedstawicieli lewicy Dumy do składu komisji do spraw wojzkowych i marynarki.

TELEGRAMY.

PETERSBURG, 20 grudnia. (P.) Ministerium sprawiedliwości zawiadomiło prezesów sądów okręgowych o wyjaśnieniu Senatu, że prezesi sądów mają prawo żądać od adwokatów przysięgłych i ich pomocników przedstawiania wykazu powierzonych im spraw.

KIJÓW, 20 grudnia. (P.) Generał-gubernator zamknął bibliotekę Tow. równouprawnienia kobiet polskich, za przechowywanie niedozwolonych wydawnictw.

URGA, 20 grudnia. (P.) Książę Udaj mianowany został naczelnikiem oddziałów, podległych dawniej Tochocho i Chaisanowi, którzy pozbawieni dowództwa, zajęli się rabunkiem.

URGA, 20 grudnia. (P.) Wczoraj mongołowie obchodzili rocznicę wstąpienia na tron chanów chutuchty. W pałacu miejskim ministrowie, książęta i wyższe duchowieństwo składało życzenia chanowi.

MUKDEN, 20 grudnia. (P.) Dowódcy wojsk w prowincjach: mukdeńskiej, giryńskiej i cicy-

karskiej wezwani zostali do Pekinu dla wzięcia udziału w naradzie wojennej, zwołanej z powodu wydarzeń mongolskich.

WIEN, 20 grudnia. (P.) Parlament przyjął w trzecim czytaniu projekt prawa o powinności wojskowej i dostawach.

BERLIN, 20 grudnia. (wł.) Z Pily donoszą, iż pod zarzutem urażenia zamachu na pociąg pośpieszny, którym miał jechać cesarzewicz niemiecki, aresztowano budnika kolejowego Kluka.

WIEN, 20 grudnia. (wł.) Rezerwiści, którzy byli powołani do wojska, zostaną rozpuszczeni do domów przed świętami.

KRAKÓW, 20 grudnia. (wł.) Dziś rano odbył się zjazd neurologów, psychiatrów i psychologów. Zjazd był bardzo liczny. Zjechało się przeszło 100 lekarzy polskich. Dr. Tylz otworzył zjazd, Imieniem miasta przywitał uczestników zjazdu wiceprezydent miasta Szarski.

Dr. Chłapowski powitał zjazd imieniem Poznania, dr. Flatau powitał imieniem lekarzy warszawskich, zaś dr. Rybczyński w imieniu wogóle lekarzy i „Przeglądu Lekarskiego“.

LWÓW, 20 grudnia. (wł.) We wsi Dzury aresztowano współpracownika pisma „Diko“ niejakiego Wiktorowicza, podejrzanego o szpiegostwo.

WIEN, 20 grudnia. (wł.) Namiesnik Bo-brzyński konferował całe popołudnie z rusinami w sprawie reformy do sejmu galicyjskiego.

WIEN, 20 grudnia. (wł.) „Neue Fr. Pr.“ donosi z Cetynii, że wśród czarnogórców panuje wrogie usposobienie przeciwko dynastji królewskiej i to z powodu stanowiska ekonomicznego i że wojna nie przyniosła żadnego rezultatu dodatniego.

WIEN, 20 grudnia. (wł.) Z kół dyplomatycznych donoszą, że po wyjaśnieniu w sprawie Prochaski i stwierdzeniu kwestji albańskiej, mocarstwa są zgodne, lecz przed 15 stycznia nie nastąpi żadna decyzja. Dopiero po ukończeniu rokowań pokojowych dyplomacya mocarstw chce się zająć ponownie temi sprawami.

MONACHIUM, 20 grudnia. (wł.) Bawarski prezydent ministrów Herling zawiadomił prezydenta sejmu bawarskiego i przywódcę stronnictw, iż rząd wniesie do sejmu wnioski, ażeby znieść regencyjne rządy i obwołać nowego regenta królem. Celem dokonania tej ważnej zmiany zostanie zwołany sejm.

PARYŻ, 20 grudnia. (wł.) Pod przewodnictwem Combesa odbyło się wczoraj wspólne posiedzenie 4-ch grup lewicy izby deputowanych i 2-ch grup lewicy senatorów w sprawie wyborów prezydenta Francji. Postanowiono zwołać 15 stycznia r. p. wspólne zgromadzenie, na którym będzie postanowiony wspólny kandydat republikański na prezydenta Francji.

PARYŻ, 20 grudnia. (wł.) Dzienniki w dalszym ciągu zajmują się mową Kokowcowa. „Temps“ pisze, że mowa ta udowodniła, iż Rosya nie żywi żadnych egoistycznych planów, ale też nie rezygnuje ze swoich praw i interesów na Bałkanach.

LONDYN, 20 grudnia. (wł.) Panuje tu wśród dzienników optymistyczny nastrój. W kołach dobrze poinformowanych twierdzą, iż konferencya ambasadorów bardzo wielkie poczyniła postępy, tak, że prawie cała praca została ukończona, wobec czego należy uważać konflikt europejski za ukończony, oraz że rokowania pokojowe będą miały prawdopodobnie dodatni rezultat. Panuje przekonanie, że Turcyja odstąpi Adryanopol, ponieważ i tak dłużej nie może się bronić.

HALLA, 20 grudnia. (wł.) Strajk na uniwersytecie został zakończony. Senat oświadczył, że zagraniczni słuchacze będą musieli zadować z fizyki.

KONSTANTYNOPOL, 20 grudnia. (wł.) Wobec rozpoczynania przez greków wiadomości jakoby oni odnieśli zwycięstwo w bitwie morskiej pod Dardanelami, rząd turecki ogłasza długi opis bitwy naocznych świadków, według których Turcyja odniosła zwycięstwo.

NOWY JORK, 20 grudnia. (wł.) Prezydent Taft wybrał się do Panamy, celem zwiedzenia robót kanałowych, które są na ukończeniu.

KONSTANTYNOPOL, 20 grudnia. (P.) Rząd turecki wystąpił pełnomocnikom swoim instrukcyje, dotyczące domagania się pozwolenia na zaopatrzenie w prowiant Adryanopola, Skutari i Janiny. Przymuszają, że w razie odmowy, rokowania zostaną zerwane.

SOFIA, 20 grudnia. (P.) Według doniesień pism, ministerium wojny zamierza reorganizować siły wojenne królestwa bułgarskiego, przystosowawszy je do nowych warunków, wytworzonych przez wojnę.

Zapasowi oficerowie, znajdujący się obecnie pod sztandarami, otrzymają propozycję pozostania w armii czynnej w celu skompletowania kadrów wojennych oswojonych ziem.

Z ostatniej chwili.

Wiedeń, 21 grudnia. (wł.) Potwierdzają się wiadomości nadchodzące z Czarnogórze, iż panuje tam silny ruch, skierowany przeciwko królowi, a zwłaszcza przeciwko księciu Danile. Zarzucają księciu, że nie był podczas walk na linii bojowej, tam, gdzie był potrzebny. Dynastia Nieguszów jest poważnie zagrożona, zwłaszcza, że pomiędzy nią i dynastią serbską panuje antagonizm.

Z tego położenia może skorzystać nie tylko Serbia, lecz również i Austria, która już dawniej domagała się ufortyfikowanej góry Łowczan nad rzeką Kotar.

Wiedeń, 20 grudnia. (wł.) Pomiedzy stronnikami polskimi i rusińskimi doszło do porozumienia w sprawie reformy wyborczej do sejmiku galicyjskiego. Ogólna liczba posłów wynosić ma 229 osób, a mianowicie: większa własność polska będzie miała 44, rusińska—1, mniejsza własność polska—55, rusińska—45, średnia własność—polska 4, rus. 4, kurya miejska—pol. 37, rus. 7, izba handlowa—polska 5, rusińska wcale, kurya powszechna—polska 12, rus. wcale, kurya rękodzielnicza—polska 2, rus. wcale, wryliści—polska 10, rusińska 3. Polacy ogółem będą mieli 167, rusini 60 posłów. Projekt ten będzie przedłożony sejmowi, a jeśli sejm go nie uchwali, to zostanie rozwiązany i odbędą się nowe wybory.

Paryż, 21 grudnia. (wł.) „Matin“ donosi, że wiadomość o ostatniej uchwale konferencji ambasadorów w Londynie wywołała żywe niezadowolenie wśród delegatów bałkańskich. Delegaci uważają to za zwycięstwo i tryumf Austrii. Trójporozumienie stanęło po stronie Austrii pod wpływem faktu, że Austria zmobilizowała 800 tys. żołnierzy. Delegaci serbscy są oburzeni postanowieniem konferencji i wyrażają się z wielkim oburzeniem o postawie trójporozumienia.

Paryż, 21 grudnia. (wł.) „Excelsior“ donosi, że podczas ostatnich manewrów w Cherbourg, zawinął do portu okręt niemiecki „Ks. Oldenburg“, rzekomo dla nabrania węgla, lecz władze wojskowe podejrzewają cele szpiegowskie.

Sofia, 21 grudnia. (wł.) W bułgarskich kołach rządowych otwarcie mówią, że panuje silny prąd przeciwko prowadzeniu rokowań pokojowych i za rozpoczęciem wojny.

Białogród, 21 grudnia. (wł.) W kołach politycznych zapewniają, że jeśli rozbiją się rokowania pokojowe, to państwa bałkańskie nie zadowolnią się zajęciem Konstantynopola i posuną swą akcję do Azji Mniejszej.

Paryż, 21 grudnia. (wł.) Izba deputowanych przyjęła projekt o powiększeniu kawalerii i wprowadzeniu w niej 3-letniego terminu służby większością 503 przeciwko 76 głosom.

Londyn, 21 grudnia. (wł.) Konferencja ambasadorów odbyła się wczoraj po raz ostatni przed świętami. Komunikat o tem ostatnim posiedzeniu brzmi: Ambasadorowie zgadzają się, by Albania otrzymała autonomię, pod warunkiem jednak, że Serbii zagwarantowany będzie dostęp do morza Adryatyckiego. Komunikat ten podpisało 6 mocarstw.

Berlin, 21 grudnia. (wł.) Komunikat konferencji ambasadorów wywołał w tutejszych kołach politycznych silne wrażenie. Nastroj panuje

s. p.
z Jankowskich

Droga Anna Chodźko

żona naczelnego lekarza zakładu dla umysłowo chorych „Kochanówka“
po ciężkich cierpieniach zmarła w Warszawie dnia 17-go
grudnia 1912 roku.
Cześć prochom dzielnej obywatelki i zacnej Polki
Lekarze, Intendent i Sekretarz Szpitala
„Kochanówka“.

4828

W piątek dnia 20-go grudnia o godz. 1 po poł., zmarł nagle nasz długoletni członek i kolega.
strażak II-go oddziału s. p.

Floryan Hille

przeżywszy lat 60. W zmarłym tracimy zasłużonego członka straży naszej, pamięć którego u nas
w sercu zachowaną będzie.

Zarząd i Komendantura Straży Ogniowej Ochotniczej Łódzkiej.

Wyprowadzenie zwłok na Stary cmentarz katolicki nastąpi jutro, w niedzielę o g. 2-iej po poł.
Członkowie straży naszej zbierają się o godz. 1¹/₂, po poł., w II oddziale straży, 4093

optymistyczny. Twierdzą, że wojna została zażegnana i pokój utrwalony.

Paryż, 21 grudnia. (wł.) Socjaliści zjednoczeni postanowili wysunąć własną kandydaturę na prezydenta, a na wypadek upadku tego kandydata, głosować na kandydata lewicy republikańskiej.

Saloniki, 21 grudnia. (wł.) Król bułgarski, Ferdynand wyjechał stąd wczoraj po śniadaniu u króla Jerzego. Twierdzą, że pomiędzy Bułgarią i Grecją zostało osiągnięte zupełne porozumienie.

Nicea, 21 grudnia. (wł.) Aresztowano tutaj pod zarzutem oszustwa rosyjanina, Iwana Obrina, który zebrał na serbski Czerwony krzyż 6,000 fr. i roztrwonil je.

Paryż, 21 grudnia. (wł.) Poranna prasa zajmuje się żywo postanowieniem konferencji ambasadorów w Londynie. „Echo de Paris“ pisze, że uspokoiła się Europa, Serbia natomiast przekonała się, że jej aspiracje, sięgające daleko poza plany koncertu europejskiego nie mogą liczyć na powodzenie. „Journal“ pisze, że z dniem wczorajszym niebezpieczeństwo wojny austro-serbskiej i konfliktu europejskiego spadło do minimum.

Konstantynopol, 21 grudnia. (wł.) Nowe instrukcje, które wysłane zostały delegatom tureckim w Londynie, nakazują, aby jeszcze przed rozpoczęciem właściwych rokowań, zażądali natychmiastowego zaprowiantowania: Adryanopola, Janiny i Konstantynopola. W razie, gdyby żądania te odrzucono, to mają nie brać udziału w rokowaniach.

OFIARY.

Dla najbardziej potrzebujących.

Na stypendyjm imienia s. p. Erazma Szpaczyńskiego przy Szkole Handl. Kupiectwa Łódzkiego.

Franciszek Gruszczyński 1 rb.
F. Ruprecht 8 rb.
E. Tischler 10 rb.
Tobiasz Mazur, dr. fil. 10 rb.

Na stypendyjm pracown. przy „Kole“ D. Ż. F. E.
K. Roszak, zamiast kwiatów na grób s. p. Stanisława Rządowskiego 5 rb.

Dla robotników pozostających bez pracy.

F. Prądziński, zamiast kwiatów na grób s. p. Stanisława Rządowskiego, 5 rb.

Uczennice II-go oddziału szkoły I. K. Poznańskiego 4 ruble.

Na wpisy dla niezamożnych uczniów

Dla uczczenia s. p. Stanisława Rządowskiego, zamiast kwiatów na grób, składają siostra i siostrzenica 5 rubli.

Na szkołę rzemiosł.
(Na fundusz im. Bolesława Prusa).
Bronisławostwo Grajner z córką, zamiast kwiatów
na grób s. p. Stanisława Rządowskiego, składają
5 ruble.

Tabela wygranych.

W dziesiątym dniu ciągnięcia 5-ej klasy 199 loteryi klasycznej Królestwa Polskiego wylosowały następujące numery:

Rb. 4,000 № 12035.
Rb. 2,000 № 9565 18489.
Rb. 1,000 № 2263 4886 8029 10897 20392.
Rb. 500 № 510 3303 4130 9873 10105 11045 17536 18343 19536.
Rb. 200 № 2787 4519 5681 7343 7862 16485 17299 18251 19999 23230.
Rb. 100 № 1995 3535 5871 5296 5458 5757 6459 7217 8432 8687 9567 9569 10626 11246 11368 12383 14651 14929 15099 16354 17512 17702 17752 19138 21636 23078 23182.
Rb. 50 № 5 115 61 75 261 79 315 49 62 64 94 433 65 80 578 619 52 81 724 30 37 42 899 914 59 95. 1076 102 10 73 257 90 551 74 436 71 531 671 78 711 69 804 16 31 76 80 90 979 81.
2014 54 153 70 06 227 93 356 52 54 93 400 25 29 69 615 535 44 50 64 643 701 4 803 43 81 932 55 65. 3025 30 95 103 51 64 72 303 18 98 468 92 506 27 70 92 685 94 725 91 812 17 38 902 75 97.
4051 79 92 146 201 20 91 99 409 48 64 504 40 80 715 764 93 824 60 71 938.
5023 127 265 70 342 52 74 418 26 99 516 55 61 630 715 788 812 18 68 905 10 10.
6020 91 224 86 405 45 535 80 619 98 811 25 29 92 97 972 76 97.
7008 33 42 129 88 89 214 60 325 50 51 411 18 90 505 72 640 759 82 968.
8081 92 111 63 238 55 443 55 636 59 73 93 721 801 54 870.
9016 49 180 236 505 55 403 22 31 46 56 590 92 663 78 708 12 15 862 912 30 41 79.
10076 124 72 90 92 219 20 68 74 392 418 30 40 516 85 602 16 719 28 55 85 896 907 49 80.
11014 27 34 203 66 79 307 87 90 95 412 518 21 25 31 90 621 709 34 30 78 85 862 64 65 77 95 900 20 72 95.
12095 35 115 68 75 97 242 55 79 384 88 428 42 90 522 62 571 711 93 27 925 79.
13019 22 34 99 112 33 99 219 20 43 71 78 80 94 428 42 63 473 130 99 605 79 716 72 79 817 71.
14023 33 49 62 79 125 99 219 22 25 51 62 97 83 304 6 30 356 425 54 510 25 665 36 42 72 79 735 82 805 6 14 22 27 306 356 39 59.
15106 75 305 56 47 60 412 28 62 64 71 85 544 69 870 85 709 19 40 47 58 64 81 835 919 28 63 74 76.
16032 34 91 99 112 41 47 55 56 285 67 502 44 70 418 61 491 823 51 698 71 721 58 80 809 63 87 949.
17211 81 517 45 53 81 84 98 411 38 50 547 637 737 65 73 794 839 46 70 80 936.
18019 80 126 79 252 66 97 322 77 06 99 405 21 545 661 729 61 95 816 84.
19059 115 89 205 37 44 303 23 58 64 415 21 45 51 62 504 576 83 607 39 53 65 830 33 53 927 28 29.
20091 116 22 47 77 232 37 339 92 404 43 64 69 77 510 48 618 65 71 705 53 812 81.
21095 53 179 86 299 42 45 75 91 333 58 44 45 438 58 99 498 526 29 59 624 704 25 77 829 50 921 56 58.
22019 29 93 134 69 74 209 21 52 53 300 22 51 67 82 425 435 63 76 526 44 78 604 15 29 45 46 63 72 718 78 803 8 59 842 45 53 901 55 84.
23010 116 60 232 316 19 59 70 444 49 82.

Księgarnia „Przeglądu Katolickiego“

UL. ŚW. ANDRZEJA № 3.

POLEGA: ŻYWOITY ŚWIĘTYCH POLSKICH, KRÓLOWA JADWIGĘ I WSZYSTKIE WYDAWNICTWA TEJŻE KSIĘGARNI, JAK RÓWNIEŻ OBRAZY, RÓŻANEC, POCZTÓWKI ARTYSTYCZNE, MATERIAŁY PIŚMIENNE.

POLECAMY

nowo wypuszczone tytonie wyśmienitej dobroci w specjalnem opakowaniu:

„Albański”

w 1/2, 1/3 i 1/4 funt. w opak. w cenie 2.40, 2.64, 3.20, 3.68, 4.00, 5.00, 6.40

jak również tytonie „Obstalunkowe”

3999

w 1/2 funt. w opakowaniu, specjalnie przygotowane dla domowego wyrobu papierosów, w cenie 2.64 i 1.84 za funt.

Jednocześnie zwracamy łaskawą uwagę P. P. palących na znacznie ulepszone papierosy:

„Smyrna, Europejskie” 100 sztuk à 1.20 kop.
10 " " 12 "

„ „ 100 " " 100 "
10 " " 10 "

Gabinetowe, Aldona 100 " " 60 "
10 " " 6 "

5 " " 8 "

Akcyjne T-wo „A. N Szaposznikow i S^{ka} w Petersburgu.

3919

Najlepszy tylko firmy

Dom. Bellardi & Co
Turin.

Dr. B. Bejt

Średnia № 5, powrócił.

Sp. choroby skórne, włosów, weneryczne, moczopłciowe i kosmetyka lekarska. Leczenie syphilisu Salvarsanem Ehrlich-Hata „005” i „014” (wzróżynie). Leczenie elektrycznością (elektrolizą) i masażem wibracyjnym. Godziny przyjęć: od 9—1 i od 4—8 w niedziele od 9—2 po południu. Dla Pań osobna poczekalnia. 2727

DYSTYLARNIA, MIODOSYTNIJA I HURTOWY SKŁAD WIN

SS^{rów} F. MEYER

przy ulicy Głównej № 59. — Telefonu № 97.

POLECA: Wina krajowe i zagraniczne.

Węgierskie odstaje №. 120.

Lit. Starke, Śliwowicę, Meyerówkę i inne.

Miody słodkie i wytrawne.

Likiery wyborne przyrządzane wyłącznie

z owoców i ziół.

Wyłączna sprzedaż win szampańskich firmy Doyen i S-ka.

4051

Zawiadomienie

Środek nasz Amerykański przeczą odciskom „Corricide de Keene” zawdzięczając swemu skutecznemu działaniu doskonale się zaprowadził w Rosji. Mając jednakowoż na względzie, iż z powodu wysokiej ceny tegoż niezamożna klasa zmuszona jest w razach potrzeby korzystać z tanich bezwartościowych podobnych środków, to powodując się chęcią nadania możliwości wypróbowania naszego cudownego preparatu szerszemu ogółowi, postanowiliśmy cenę środka „Corricide” de Keene zredukować na przeciąg 1 roku z 60 kop. na 35 kop. gwarantując jednocześnie, iż nowa cena w niżej nie uchybia zawartości tegoż preparatu.

Do nabycia we wszystkich aptekach i składach aptecznych. Przy nabywaniu prosimy zwracać szczególną uwagę na firmę „The Keene Company” oraz na naszą markę fabryczną „SMIJAŁA SIĘ NOGA”. W handlu bowiem rozpowszechnia się w ostatnich czasach ogromna ilość fałszyfikatów naszego środka.

THE KEENE COMPANY
89, Warren St. New-York U. S. A.

Łódź d. 20 grudnia 1912 r.

Jenerałna reprezentacja na całą Rosję:

H. NEUMANN.

Łódź, Piotrkowska 89, telefon 16-20. 4091

„ODEON”

Od soboty d. 21 do wtorku 24 grudnia
!!! Nadzwyczajny program !!!

Zwierzęce instynkty

Studjum dramatyczne w 5 aktach według Mortona.

Bobus modernista

komiczny.

Tygodnik Ilustrowany

wydarzenia ostatniej doby.

ZAZDROSNY LEKARZ

wspaniała komedia.

4085

NADESŁANE.

Niniejszem poczytujemy sobie za miły obowiązek złożyć serdeczne podziękowanie p. p. kierownikom chórow kościelnych, biorącym współudział w Wielkim koncercie w dniu 8-ym i 9-ym grudnia r. b., a mianowicie: p. p. St. Laferskiemu, Paszkowskiemu, Stańczakowi, Stepnowskiemu za ich trud i pracę, podjęte do przygotowania wspomnianego koncertu, następnie W. ks. kanonikowi Eug. Graborskiemu z Czerwiska za łaskawe przybycie na koncert i objęcie batuty przy wykonaniu swej kantaty ku czci św. Cecylii, prof. T. Jotejce za straszczanie dzieł muzyki kościelnej, p. I. Goebliowi za łaskawy współudział w orkiestrze, Tow. Akc. K. Schottlera za łaskawe udzielenie nam orkiestry smyczkowej, Tow. Akc. L. Geyera za łaskawe udzielenie sali do zbiorowych lekcji, wreszcie wszystkim tym, którzy swą pracą przyczynili się do tak świetnego powodzenia wspomnianego koncertu.

Chóry, biorące współudział

w Wielkim koncercie kościelnym.

4854

CASINO

Od dziś 21 do poniedziałku 23 grudnia włącznie między innymi:

Modelka Rachela

Wstrząsający dramat z życia żydów w 3 aktach w wykonaniu najlepszych artystów Scen Moskiewskich.

Część I Opuşozony. Część II Rodzina Burza.
Część III Samobójstwo.

Zwycięstwo cnoty

wspaniała komedia według Gogolowa.

Dziennik Pathe

wypadki ostatnich dni 4836 Orkiestra Koncertowa „Sextet“.

Slabość ogólna.

Dr. Med. Rzezc. Radca St. Moj. Mik. Popow w Petersburgu: Haematogen D-ra Hommela zastosowywałem w dwóch wypadkach, w których przejawiała się nadzwyczaj przebiegająca się neurastenja przy braku apetytu, ogólnym upadku odżywienia i przygnębionym nastroju ducha. Znakomicie i stałe rezultaty okazały się po upływie krótkiego czasu. W obydwu wypadkach zjawił się apetyt, znakomity nastrój ducha, zwiększone odżywienie ogólne. Muszę nadmienić, że przedtem w przeciągu trzech miesięcy zastosowywałem wszelkie inne środki i wogóle bez żadnego rezultatu.
gorąco zalecamy przez 5000 profesorów i lekarzy zarówno zagranicznych jak i krajowych, jest do nabycia we wszystkich aptekach i składach aptecznych. Żądać tylko Haematogen D-ra Hommela i nie brać falsyfikatów.

Haematogen D-ra Hommela

Łódzka parowa higieniczna fabryka wyrobów cukierniczych

została otwarta przez długoletniego współpracownika i kierownika w firmie Złoty Ul w Warszawie

St. Karczewski i S-ka

poleca w p. p. kupcom swe wyroby znane ze swej dobroci.
ul. Piotrkowska № 179. 4809

Edward Pietroszewicz
adwokat przysięgły
zamieszkały w Warszawie przy ulicy Mazowieckiej 11
Kurator masy upadłości Łódzkiej firmy:

„Kuczyński i Łabecki”

zawiadamia, że zebranie wierzycieli w celu wyboru kandydatów na syndyka wyznaczone zostało przez Sędziego Komisarza tej upadłości, Członka Sądu N. N. Dmochowskiego na 13:31 grudnia 1912 r. w gmachu piotrkowskiego sądu okręgowego. 4812

Dr. Prechner wyjechał

Wraca w połowie stycznia 4077

STAJNI

na 10 par koni z pomieszczeniem na paszę poszukuje się od Nowego Roku pomiędzy ul. Benedykta i Radwańska. Oferują pod „Stajnia”. Łódź centralna skrz. poczt. № 417. 4808

Kolonialno-Dystrybucyjny sklep do sprzedania

zaraz z powodu choroby ul. Dzielna 64. 4794

Do wynajęcia

od 1 stycznia sklep z 2-ma pokojami z kuchnią, 2 pokoje z kuchnią i pokój z kuchnią z wygodami, dom nowoczesny Piotrkowska 292 gdzie stacja tramwaj Pabianickich. 4708

Dr. S. KANTOR

specjalista chorób skórnych, włosow. wenerycznych lub dróg moczowych. Gabinet Roentgenowski i światłolecznictwo, Piotrkowska 144 rog Ewangelickiej, telefon № 19-41. Leczenie Syphilisu „Erich-Hata 608”. Przyjmuje od 9-11 i od 3-5 wiecz. Dla pan osobna poczta kabin. 420

MEBLE

żelazne, włas. wyrobu materace, wytrzymałki, wózki, Naczynia kuchenne, Aluminiowe Emalowane. Ceny najniższe za gotówkę i na raty Chodkowski i Lenk, Mikołajewska 25, filija Zarzewska 6. Telefon 24-55. 4312

Dr. H. Rueger

Nawrot № 1.
Choroby wewnętrzne.
Przym. p. pol. 4-8. 3920

Choroby weneryczne skórne i moczopłciowe

Dr. Stanisław PiekarSKI
PIOTRKOWSKA № 115.
Przym. od 9-10 rano i od 5-8 wiecz., kobiety od 4-5. 1331-r.

Dr. Ark. Goldenberg
ul. Nawrot 92, Tel. 20-10.
Choroby wewnętrzne, AKUSZERYA.
Do 9^{1/2} rano i 5-7 po pol. 2707

Dr. A. Groszlik
Zachodnia 63, (przy Zielonej). Choroby skóry i włosów, weneryczne i dróg moczowych, Instytut Röntgenologiczny i światłolecznictwo. Badanie krwi na syphilis. Od 9^{1/2}-11^{1/2} r. i od 5-8. Niedziele i święta 9-12 r. 5051

Nauki języka niemieckiego

nauczyciel doświadczony i energiczny, podług wypracowanej metody, także początkującym; w domu i poza domem. Rodziny przyjęć od 2-ej do 4-ej i od 8-ej do 9-ej. Na życzenie gotów przedstawienie się osobliście w domu. Adres Piotrkowska 67 pokój 63. 4822

Dr. LEWKOWICZ

chorób skórnych, wenerycznych i niemoc płciowa
Konstantynowska 12.
Przy syphilisie (zastosowanie preparatu „606” i „511”, od 5-11 6-8, dla Pań od 9-8 w Niedziele 9-3, Osobna poczta kabin.

Dr. L. KLACZKI

Konstantynowska 11.
Syphilis skóra wener., choroby dróg moczowych. LECZENIE SYPHILISU ERICH-HATA 608. 758r
Przym. od 9-1 rano i od 5-7 w., dla dam od 4-5. W niedziele i św. tylko 1 rano

Dr. H. SZUMACHER

Choroby weneryczne i skórne.
Nawrot 2.
Przymuje od 8-10 i pół 6-8 po pol., pane od 5-6. W niedziele i święta od 8-1 po pol. 276r

Dr. Feliks Skusiewicz

Andrzeja 13
Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.
Przymuje od 9^{1/2} do 11-ej i od 5-8. W niedziele i święta od 9^{1/2} do 12-ej. Telef. 26-28. 507-r

Dr. L. PRYBULSKI

Choroby skórne, włosow., kosmetyka, weneryczna i moczopłciowa. Leczenie syphilisu ERICH-HATA 608. 903-914
Ul. Południowa № 2, telef. 13-59
Przymuje od godz. 8-1 r. i od 4-8 w. pane od 5-6 po pol. Dla pan osobna poczta kabin. 242a

Przejazd № 8. (starszy) Telef. 17-14
Dr. FRANCISZEK KOZIOLKIEWICZ
mieszka obecnie Przejazd № 8, front, 1-e piętro.
Przymuje od 9-12 i od 6-8 w

Dr. Wacław Bernard

CHOROBY WENERYCZNE, SKORY, DRÓG MOCZOWYCH
Spacerowa № 40
przy Andrzeja.
8-12^{1/2} r. i 5-7^{1/2} w. 1483

Dr. Jan Cadarski

Akuszerya, choroby chirurgiczne i kobiece
przyjmuje do 10 r. i 4-6 po pol.
ul. Gaglianiana 9 m. 4. 3328

Choroby uszu, gardła i nosa

Dr. B. CZAPLICKI

ordynator szpitala Anny-Maryi.
Piotrkowska № 120.
Przymuje od 9-11-12 rano i od 5-8^{1/2} p. p. w niedziele i święta od 10-11 rano. 5474

Dr. med. W. KOTZIN

UI PIOTRKOWSKA 71
Choroby serosa i płuc,
przyjmuje od godz. 10-11 rano i od 4-6 pp. 2763r
№ telefonu 21-49

Dr. I. SILBERSTROM

Zawadzka 12.
Choroby skóry weneryczne (stosowanie preparatu 606) moczopłciowe. Kosmetyka lekarska, usuwanie szpazmów włośń, pian itd.) od 13-3 p. p. i od 8-9, w. Panie: 4-5. Poczta kabin. W niedziele od 11-2 popoł. 719r

Dr. LITMANOWICZ

Krótko 12.
Choroby nerek, pęcherza, cewki i p.
Przymuje do 10 rano i od 4-8. Telefon 13-31. 3011

Dr. H. SĄDKOWSKI

Piotrkowska 120.
Przymuje z chorobami wewnętrznymi (spec. żołądka i kiszki). Codziennie od 8-10 rano i od 5 od 7 po pol. Telef. 23-10. 259

Dr. BOGUSŁAWSKI

b. ordynator szpitala S-go Ducha w Warszawie przejechał się z Warszawy do Łodzi
choroby kobiece
przyjmuje od 4-ej do 8-ej po południu
Przejazd № 30. 3587

Lekarz weterynaryj

S. WOLMAN,
Piotrkowska 143. Telefon 29-00.
Porady w zakresie lecznictwa wchodzące, diagnostyczne szczególnie, ekspertyzy. 5455

Dr. W. Dukiewicz

Specjalność: choroby skórne weneryczne 8^{1/2}-10^{1/2} rano i od 4-7^{1/2} w. W niedziele od 9-12 p. no. Zielona 18. 387r

Dr. S. SZNITKIND

Środnia 2. 1117
Choroby skórne, (włosy), i moczopłciowe, kosmetyka lekarska, weneryczna
Przymuje od 8-ej do 3-ej po pol. i od 11-1 do 9 w., damy od 11-1 do 8-ej

Dr. Sonenberg

POWRÓCIŁ 3663
Choroby, skóry, dróg moczowych i weneryczna.
Gaglianiana 14. Od 11-1 5-7^{1/2}.

Md. Dentysta H. PUTZMAN

przeprowadził się na ul. Piotrkowską № 10 1-sze piętr. z frontu POWRÓCIŁ z zagranicy i przyjmuje codzien. sam od 10 r. do 1 pp. i od 3 do 7 wiecz. 3191

Dr. Gustawa. 2796
Zand-Tenenbaumowa
Piotrkowska 145, tel. 24-16
Przymuje z chorobami kobiecymi, moczopłciowymi i skórnymi (kobiety i dzieci) od 11 r. do 1 p.p. i od 6 i pół do 8 w

D-ka Felicya Goldberg

Mieszka obecnie
ul. Piotrkowska 107.

Dr. A. S. Tenenbaum

przeprowadził się na ul. Piotrkowską 145, Telef. 24-16
Przymuje z chorobami wewnętrznymi, żołądka i kiszki.
Przym. od 8-9 r 15-7p a

Dr. med. Z. GOŁC

Choroby skórne i weneryczne
ul. Mikołajewska 18.
Godziny przyjęć: od 9-12 i od 4 i pół do 7 i pół wiecz., w niedziele i święta od 9 do 12 i pół. Telefon № 29-03.

Dr. M. PAPIERNY

AKUSZER I SPECYALISTA CHOROBY KOBIECYCH
ulica Południowa Nr. 23
Telefon 16-55.
Przymuje do 11 rano i od 4^{1/2} do 6^{1/2} po pol. 3331

Dr. med. Bolesław Kozłowski

PIOTRKOWSKA 58.
choroby uszu, nosa, gardła i chirurgiczne 3817
przyjmuje do 11 r. i od 4-7 popoł.

Dr. Rosenblatt powrócił.

Choroby uszu, nosa i gardła. Przymuje 10-11 i 5-7. Piotrkowska 33. Tel. 19-84. 2715

Dr. med. Wincenty
ŁUKASZEWICZ
b. kliniczny dr. w Petersburgu
Długa 19.
Ch. wewnętrzne, kobiece, dzieci. Od 10-12 r. i od 4-6 w. 4194

Od dziś do poniedziałku włącznie między innymi 4840

Historia Gejszy

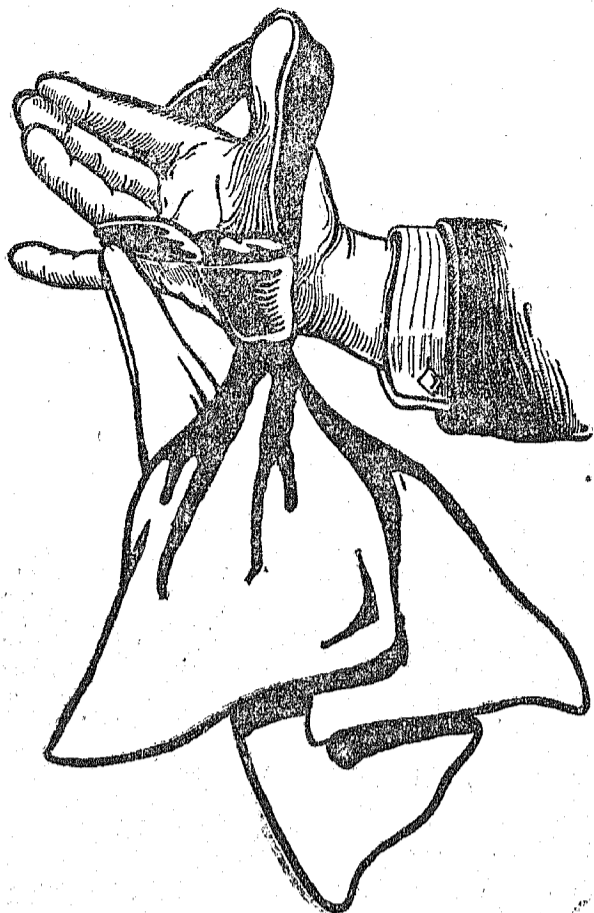
NAD PROGRAM
dramat w wykonaniu wybitniejszych paryskich artystów

Pod wpływem namiętności

NAD PROGRAM
dramat w 3 częściach długości 1200 metrów w wykonaniu artystów Królewskiego teatru w Kopenhadze.

NAMODNIEJSZE KRAWIITY

można dostać tylko u

A. Spodenkiewicza

Konstantynowska 26 — telef. 5-37.

**ZNANY ZE SWEJ DOBROCI
KONIAK
ROSTOMOWA**

można nabyć w następujących firmach:

M. Łuba,	Nowy Rynek 5
S. S. Majer,	Główna 59.
P. Ignatowicz,	Piotrkowska 113
S. Jaworski,	„ 54
J. Wolski,	„ 3
K. Wolski,	Konstantynowska 8
E. Traatwein	Piotrkowska 165
S. Żak i S-ka	„ 127
J. Styczyński,	„ 131
K. Auerbach,	„ 227
A. Czkwanow,	„ 23 i 69
J. Lipiński i Kędzierzawski,	Widzewska 80a
J. Stadnicki,	Andrzeja 10
W. Kowalski,	Zielona 28
M. Okojew,	Dzielna 11
M. Gaganaszwilli,	Konstantynowska 13
J. Kwiasowski,	Górny Rynek 5
J. Kwiasowski,	Staro-Zarzewska 39
T. Kędzierzawski,	Brzezińska 2.
J. Elsner,	Aleksandrowska 28
J. Rychter,	Piwna 21
F. Zern,	Benedykta 30
A. Alichanow,	Konstantynowska 72
W. Schepe,	Rzgowska 10
W. Balwa,	Główna 47
T. Henzelman,	Przejazd 37
H. Certowicz,	Składowa 16
G. Nazaretow,	Długa 18
Geryng,	Brzezińska 54 4071

Tania świąteczna

Wynurzedaz

Zwracamy uwagę na naszą doskonałą i elegancką konfekcję, która pod względem kroju, formy i materiału nie pozostawia nic do życzenia.

Pałta męskie zimowe	38.—, 24.50, 18.50, 14.90
Garnitury marynarkowe	32.—, 24.—, 18.50, 14.50, 9.90
Spodnie	12.—, 7.50, 5.50, 3.50, 2.90
Kamizelki fantazyjne	9.50, 7.50, 5.50, 3.50, 2.50
Pałta damskie	36.—, 24.—, 18.50, 13.50, 11.90
Pluszowe żakieta	38.—, 32.—, 26.—, 22.—
Pluszowe pałta	65.—, 52.—, 48.—, 44.—
Garnitury dzieciinne	8.50, 6.50, 4.75, 3.50, 2.90
Sukieneczki dla dziewcząt	9.50 8.50, 4.50, 2.90

Schmechel i Rosner

Piotrkowska 100.

SKRADZIONO
z mieszkania Ludwika Drozdalskiego 2 pałta, 3 garnitury oraz 2 paszporty, jeden Ludwika Drozdalskiego wyd. gm. Balków i Bolesława Drzewieckiego wyd. z magistratu m. Łodzi i przytem 2 wyroki tj. jeden na 45 rb. Józefa i Maryanny Baranowicz a drugi na 50 rb. tj. na Józefa Prontnickiego przed nabyciem takowe są nieważne. 4806

**!!Na gwiazdkę!!
w „Lombardzie“ akcyjnym
Mikołajewska 23**

jest duży wybór pierścionków damskich, oraz inna biżuteria z brylancikami i kolorowymi kamykami. Tamże kolczyki brylantowe po kilka karatów, pozostałe z licytacji. Ceny niskie. 4740

Restauracya II-ej klasy (Hotel).

w mieście powiatowem, położenie prześliczne, piękny ogród, kregielnia, tenis, stajnie, wozownie z wszelkimi wygodami od Nowego Roku do odstąpienia. Oferty w Adm. niniejszego pisma pod lit. „K. C.“ 4832

**WIELKI KONCERT
I-i Sienkiewiczów.**

Henryka (12-letniego skrzypka),
Edwarda (10-letniego wiolonczelisty),
Aleksandra (8-letniego pianisty).

Z poważaniem
Teatr „LUNA“.

4838

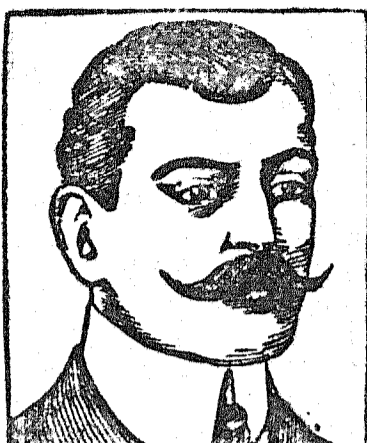
**Warszawskie Akc. Towarzystwo Pożyczkowe
LOMBARD**

Oddział I przy ul. Zachodniej 31
Oddział II przy ul. Pasaż-Majera 11

zawiadamia, że w wigilję świąt Bożego Narodzenia t. j. dnia 11/24 grudnia r. b. czynności biurowe będą załatwiane tylko do godz. 12-iej w południe. 4830

Przed użyciem.

Po użyciu.

2959

Tak nadzwyczajną zmianę wywołuje KOLA-DULTZ

najlepsza naturalna żywność dla mózgu i systemu nerwowego. Usposobienie, działalność umysłowa jak i w ogóle każda inna oraz każde poruszenie ciała zależne są od mózgu. Osłabienie, apatya, wyczerpanie, osłabienie nerwów, oraz ogólna bezsilność są oznakami braku energii życiowej. Ktośkolwiek chce czuć się zdrowym, rzeźkim, oraz cieszyć się pełnią władz umysłowych i fizycznych, jako też dobrą pamięcią, a pracę i wszelkie trudy życiowe, jako przyjemność odczuwać, ten niechaj zażywa Kola Dultz. Jest to naturalna pożywka dla mózgu i nerwów, odnawiająca i odmładzająca jednocześnie krew i białca w ten sposób źródłem życia i nowej siły dla wszystkich organów ciała. KOLA DULTZ przywraca chęć do życia i siły, oraz uczucie młodości wraz z jej zdrowiem i energią, które są rekojmią powolzenia i szczęścia. Przy codziennym zażywaniu przez jakiś czas Kola-Dultz, nerwy się wzmacniają, wszelkie osłabienie ustępuje, a zdrowie i siły powracają niezwłocznie. Kola zalecana jest przez powagi lekarskie całego świata i stosowana w szpitalach i sanatoriach dla nerwowych. Proszę żądać Kola Dultz BEZPŁATNIE. Teraz daje każdemu możliwość wzmocnienia nerwów, wystarczy napisanie karty pocztowej z podaniem dokładnego adresu, aby otrzymać bezpłatnie i franco ilość Kola-Dultz'u, wystarczającą do wypróbowania zdumiewającego działania tego środka. Gdy skutek okaże się zadowalającym, natenczas prosimy uprzejmie o łaskawe zaszczycenie nas zamówieniem. Prosimy o zażądanie próby natchmiasz zanim W. Pan nie zapomni o swym zamiarze wypróbowania naszego Kola-Dultz'u. Akc. Tow. „Powszechna Fabryka Przetworów Chemicznych w Budapeszcie” Reprezentacja: Warszawa, Nowy-Swiat 32, oddział 123. Dostać można we wszystkich aptekach i składach aptecznych.

Jan Styczyński

Łódź ulica Piotrkowska № 131. Tel. 14 - 05.

HANDEL WIN I TOWARÓW KOLONIALNYCH

Na nadchodzące święta poleca:

Pierniki firm—Kaliskie, Mystkowskiego, Marszła, Warszawskie, Wróblewskiego, Aleksandrowicza, Złotego Ula oraz Toruńskie Wessego.

Wina Krymskie, Kaukaskie, Węgierskie oraz francuskie białe, czerwone, Koniaki, Likierzy krajowe i zagraniczne renomowanych firm.

Kawior Astrachański, Amurski, Konserwy rybne.

145. Piotrkowska naprzeciw ulicy Ewangelickiej 145. Ogólnie znana lecznica zębów lekarza d-ty H. Pruss.

Leczenie, plombowanie i wyjęcie zębów bez bólu. Specjalne laboratorium techniczne do wprawiania sztucznych zębów. Plomby porcelanowe, plomby złote, złote korony, złote mosty. Reparaty sztucznych zębów na poczekaniu. Ceny bardzo niskie.

ŻYRANDOLE Elektryczne i Gazowe

Najnowsze modele, ceny fabryczne.

Fabryka lamp i wyrobów bronzowych

Władysław Henig i S-ka w Łodzi,

telef. 24.32

Skład fabryczny, ul. Piotrkowska № 29 telefonu 24-31.

Bracia Henneberg, Warszawa.

Firma B. RIEDEL

właściciel

Stanisław Różycki

Piotrkowska № 134

POLECA:

TOWARY KOLONIALNE, KONSERWY, OWOCE, BAKALIE ŚWIEŻE, JARZYNY DOBOROWE, DZICZYZNĘ I DRÓB BITY DWORSKI

po niskich cenach 4772 po niskich cenach

Skład win

1835

M. D. OKOJEWA

Dzielna № 11

Zdrowie jest bogactwem i szczęściem!!!

Kto cierpi na żołądek, głowę i ogólne niedomaganie

ten powinien pić **Wino żołądkowe № 7**, za-
twierdzone przez rząd za Nr. 3478. Wino żołądkowe, za-
stawane w Ekaterynburskim pułkowym lazarecie przy cho-
robach żołądka, wykazało znakomite rezultaty, co stwierdza
świadectwo, wydane przez starszego lekarza w 1910 r., jak
również w 1911 r. przez starszego lekarza szpitala Czer-
wonego Krzyża, gdzie wino było z powodzeniem stosowane
Wino żołądkowe № 7 w żadnych innych składach nie ma
jak tylko w składzie win M. D. OKOJEWA, Dzielna 11.
OLIWA do lampek 20 kop. funt. KNOTKI bezpłatnie.

Niniejszem mam zaszczyt podać do wiadomości, że z dniem 1-ym grudnia r. b. otworzyłem w Łodzi

przy ul. PIOTRKOWSKIEJ Nr. 31, I piętro

FILIE SKŁADU

wyrobów mojej Fabryki Koronek,
gdzie również sprzedawane będą:

FIRANKI, STORY I TIUL

Warszawskiej Fabryki Firanek

GETTLICH, B-cia GEYER, HERBST

4045

Z poważaniem Gustaw Geyer.

Wiadomem jest całemu światu,

że na **PIĘGI, PRYSZCZE, WAGRY, mokre i suche LISZAJE, KRÓSTY** i wszelkiego rodzaju nieczyszczości skóry jest wiele różnych środków, lecz skutecznie działających bardzo mało. Kto chce otrzymać prawdziwie radykalny środek kosmetyczno-leczniczy, niech żąda roz-powszechnionego i uznanego przez powagi lekarskie

MYDŁA ks. KNEIPPA

z powyższą etykieta i napisem na każd. etyk. re-
prezent. Bez tego podp.—falsyfikaty. Po 40 K. ka-
wałek sprzedają wszystkie apt. skl. apt. i perfuerye.
Reprezentant: Niedźwiędz, Warszawa, Graniczna 6.

1391

Lecznica D-ra S. Steinberga

BENEDYKTA № 3. Telefonu № 23-52.

(Stosowanie fizykalnych metod leczenia)

Orthopedya Mechano-terapia (skreywienia kręgołupa, choroby stawów, mięśni i kości). Głmnastyka lecznicza. Pracownia przy-
rządów ortopedycznych.

Gabinet Roentgenowski. Prześwietlenie i fotografowanie. Leczenie chorób skórnych.

Gabinet elektro-terapeutyczny. Arsonwalizacja. Stoso-
wanie prądów stałych; przerywanych i sinusoidalnych. Elektrolyza,
Choroby nerwowe

Gabinet światłolecznicy. Kąpiele świetlne w gorącym powietrzu. Kąpiele 4-komórkowe (vier Zellen-Bad).

KTO CHCE MIEĆ MASŁO

rzeczywiście czyste (naturalne krowie) niefałszowane i być przekonany, że otrzymuje towar bezwarunkowo czysty i zupełnie świeży, niech kupuje w firmie

Dom Handlowy „BRACIA KIESZKOWSCY”,

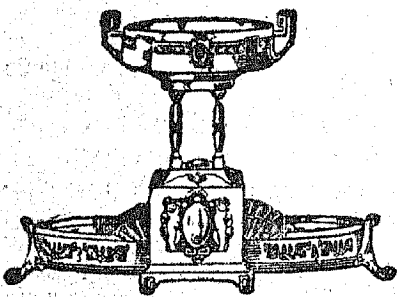
która sprzedaje masło tylko gwarantowanej czystości i znane ze swej dobroci.

4716

Ceny umiarkowane! — Towar wyborowy!

Piotrkowska 215.

Telefon 23—20.

Wspaniałe podarunki

na

Gwiazdkę!

■ ■ ■

Wachlarze:
gazowe od 2. 40
koronkowe z piór do najwykwintniejszych

Przybory toaletowe:
noseserki manicure 80, 1.40 do 20 rb.
garnitury szczotek z celulojdu,
szylkretu i kości słoniowej
garn. tualet. ze szkła kryształowego

Wyroby skórzane:
Wspaniałe torebki od 1,-1.20
Pompadour jedwabne i aksamitne
Eleganckie teczki od 1.25
Portfele, papierośnice, portmonetki

Albumy fotograficzne
W skórze i imitacji 75, 2-do 80 rb.
Aparaty fotograficzne z 3 i 4 części
Ramy drewniane, z brązu i skóry

W moim oddziale
Gier
i
zabawek

ogromny wybór wszelkich artykułów odpowiednich dla każdego wieku.

Garnitury do pisania
kryształowe, marmurowe, onixowe i brązowe.
Całe garnitury już od rb. 10-50 k.
Przybory piśmienne od 75 kop.
Papeterie, przyciski, noże do papieru etc.

Garnitury do palenia
Od 1.75 do najdroższych
gustowne popielniczki
skrzynki do cygar i papierosów
cygarniczki

Bronzy
figury z prawdziwego marmuru
Wazony
wyroby firm Emile Gallé Daum Frères, Kopenhaga i. t. p.

Elektryczne lampy
Do nocnych stolików
Do fortepianów
lampy stołowe firm Emile Gallé Daum

Albert Böhme

3591

dawniej

Rozalia Zielke

Przystępne ceny! obecnie Piotrkowska № 113 Telefon 10-91

CENTRALNA KLINIKA chorób zębów i jamy ustnej

w Łodzi, ul. Piotrkowska № 86, tel. 14-79.

Taksa nadzwyczaj dostępna dla wszystkich. KONSULTACJA BEZPŁATNIE. WYRWANIE ZĘBA 15 KOP. SZTUCZNY ZĄB 65 KOP. PRZERÓBKA I REPARACJE ZĘBÓW 50 KOP. Przy klinice znajduje się specjalne laboratorium do wyrobu sztucznych zębów. Przyjmują tylko skończeni lekarze-dentyści.

PIERWSZA LECZNICA lekarzy specjalistów dla przychodzących chorych

Piotrkowska 45 (róg Zielonej).

Wewnętrzne i nerwowe dr. Szwarcwasser od 10—11 i 4—5 codziennie.

Choroby skórne i weneryczne dr. L. Prybicki codziennie od 1—2 i od 8—9 wieczorem.

Choroby chirurgiczne dr. M. Kantor od 2—5 codziennie. 3861

Choroby kobiece dr. M. Papierny od 3—4 codziennie.

Choroby oczu dr. B. Donchin. Poniedziałek, wtorek, środa, czwartek od 9—10 rano. Niedziela, piątek, sobota od 1—2 po poł.

Choroby nosa, uszu i gardła dr. C. Blum. Poniedziałek, wtorek, środa, czwartek od 1—2. Piątek, sobota, niedziela od 9—10 rano.

Choroby dzieci, miejsca porad dla matek dr. Lipszyc codz. od 1—2.

Analiza krwi, wydzielin, moczu. Badanie mamek.

— Porada dla niezamożnych 50 kop. —

Magazyn kapeluszy damskich F. CHLEBOWSKIEJ,

istniejący od lat 10.

Poleca na nadchodzącą Gwiazdkę galanterie: kołnierzyki męskie i damskie, mankiety, krawaty, zaboty, szale wieczorowe, serdaki, rękawiczki, m. i d. chusteczki i wszystko w zakres galanterji wchodzące.

3833

Benedykta № 35. ŁÓDŹ. Benedykta № 35.

Świąteczna wyprzedaż!!

LAMPY stołowe, kuchenne „naftowe i spirytusowe“ wszelkie naczynia kuchenne. WANNY cynkowe, umywalki i różne blacharskie wyroby. Tamże przyjmuje się obstalunki i reparacje w zakres blacharstwa wchodzące.

4752

Firma chrześcijańska.

W. Łyczkowski Piotrkowska 183.

Najbardziej użyteczne Podarki Gwiazdkowe są Materiały

na ubrania, palta, jak również Damskie Kostiumy

w bogatym wyborze po przystępnych cenach do nabycia

G. A. Restel i S-ka

SKŁAD SUKNA
100. PIOTRKOWSKA 100.

3591

Miejski Zakład dezynfekcyjny

(ulica Łąkowa Nr. 27, telef. 1-99 lub 33,

przyjmuje wszelkie przedmioty i rzeczy do odkażania w kamerach parowej i formalinowej, również podejmuje się odkażania mieszkań, zakładów naukowych, biur, składów, stajen i t. p. pomieszczeń, według taksy, zatwierdzonej przez Ministerium Spraw Wewnętrznych zgodnie z zawiadomieniem gubernialnego urzędu piotrkowskiego z dnia 11/24 lutego 1912 roku za № 1314.

4536

Ja Bartłomiej stary
 radzę wszystkim przyjaciółom
 moim zaopatrywać się w towary
 tylko u **A. Spodenkiewicza**
 Konstantynowska 26 tel. 5.37.

Wielki wybór towarów ceny fabryczne
 Bielizna trykotowa oryginalna D. Egara
 Bluzki włóczkowe w najlepszych gat.
 Ciepłe pończochy, skarpetki, nakolanki
 Rękawiczki watn., trykot., zamszow.
 Switry, abranka dziecięce
 Czapki damskie, dziecięce puchowe
 Getry sukienne, trykotowe, włóczkowe
 Szaliki męskie, wełniane, jedw.
 Fartuszki damskie, dziecięce, biała i kol.
 Szale jedw., kraj. i wiedeńskie
 Żaboty, kołnierze, ostatnie nowości
 Bielizna dzienna i nocna własn. wyrob.
 Krawaty krajowe, wiedeńskie, angielskie

3875

Odnazona **ZŁOTYM MEDALEM** na WYSTAWIE w ROSTOWIE

Warszawska szkoła kroju i szycia Apolonii Kopydłowskiej

dplomowanej uczennicy paryskiej akademii kroju. Wydaje patenty i dyplomy z prawami zakładania pracowni, szkół. Nauka gruntowna i prędką, prowadzona dwoma systemami; uczennice nabierają wprawy i gustu przy pracowni sukien. Nauka mierzenia, pasowania i modelowania. Kurs wieczorny po cenach niższych; w kompletach połowa ceny. Nauka kroju teoretyczna 10 rubli. Zapis uczennic w każdym czasie. **Po skończonym kursie uczennice otrzymują posady.** Sprzedaż form papierowych, żurnali i manekinów. Przyjmuje się suknie i kostiumy do krajania i pasowania.

Łódź, ul. Piotrkowska 115. Filia: Bałuty, ul. Zgierska 54.

Dany kurs KROJU wieczorowy tylko 10 rubli.

BLASK NAJLEPSZA ZAPRAWA DO PODŁÓG BEZ SZCZOTEK NADAJE PIĘKNY POLYSK.

Sprzedaz hurtowa u W-go GUSTAWA ROSENTHALA, Mikołajowska 18.

Zjednoczone fabryki Wyrobów Ogniotrwałych dawniej C. KULMIZ

Towarzystwo z ograniczoną poręką.

Główna fabryka: Saarau pod Wrocławiem, założona w r. 1850. Oddziały fabryk: Mark-Redwitz w Bawarii i Halbstadt (Czechy).

Wyroby na wielokrotnych wystawach premjowane.
**Ogniotrwałe wyroby wszelkiego rodzaju;
 Cegły szamotowe i Dinasowe;
 Cegły odporne na działanie kwasów;
 Płyty i Rurki.**

Roczna reprodukcja około 120 milionów kgr. formowanych przedmiotów.—Robotników obecnie około 1500.

Reprezentant na Łódź i okolice:

B. Loziński, Łódź — Pasaż Szulca nr. 3. Telefon 547. 1845

Nowo utworzona lecznica chorób zębów i jamy ustnej Lekarza-dentysty **St. DĄBROWSKIEGO**

Specjalna pracownia zębów sztucznych, koron i moszków złotych pod kierunkiem technika dentystycznego **C. Perkisa**. Wszystkie znane systemy plombowania zębów. Wyjmowanie zębów b. ze bólu. Regulowanie krzywo rosnących zębów. Ceny najniższe. Porada 30 kop. Godziny przyjęć od 9 rano do 8 w. bez przerwy. Tel. 25-89.

Piotrkowska № 127

róg Rozwadowskiej, nad apteką W-go Danieleckiego. 1623

Tylko przez czas krótki!

Okazyjnie w likwidującym się sklepie żelaznym przy ulicy **Piotrkowskiej 6**, w drugim podwórzu, jest dosprzedania 500 par łyżew stalowych niżej kosztu. Niklowane od 75 kop. nieniklowane od 40 kop. para. Sprzedają się tam również i inne żelazne towary; codziennie od godz. 10-ej do 1-jej po południu i od 3-jej do 8-jej wieczorem. 4782

NA GWIAZDKE najodpowiedniejszym podarkiem są PATEFONY,

które, jak już wiadomo, grają bez igieł, głośno i nadzwyczaj wyraźnie. Najnowsze aparaty z tubami i bez tub. Największy wybór płyt gwiazdkowych we wszystkich językach do nabycia tylko

w specjalnym Składzie Patefonów

Łódź, Piotrkowska 118, I piętro.

Telefon № 19-09.

Każdy oryginalny Patefon jest zaopatrzony w markę fabryczną, umieszczoną powyżej

Sprzedaz na raty na warunkach najdogodniejszych.

Wszelkie reparacje najtaniej i najakuratniej.

Cenniki i repertuary żądać darmo.

4055

3689

Szanowne Panie!

Pielegnujcie swoją cerę ręce, oraz włosy, dopóki jeszcze czas, jedynie w specjalnym **salonie fryzjerskim dla pań**

Anny Neumann,

Piotrkowska 89, tel. 16-20 (egz. od 1890 r.)

Przybory toaletowe i perfumerya. Ceny bardzo przystępne.

JÓZEF WOLSKI

Łódź, Piotrkowska 3,
Telefonu Nr. 11-53

Firma egzystuje od 1893 r. Filii obecnie nie posiada

Poleca na nadchodzące święta dla znawców i koneserów:

Wytworne w smaku wina, Koniaki, Rummy, Likierzy krajowe i zagraniczne, Wódki Warszawskie i Rygskie. Wina Krymskie białe, wytrawne, słodkie i czerwone od 35 kop. za butelkę.

Wielki Wybór Towarów Kolonialnych i Delikatesów

Kawior Astrachański bez soli, Łososie, Sigi, Węgorze, Bałyki, Siomgi nadchodzą co 3-ci dzień świeże. Bakalie mieszane, pierniki Toruńskie Weeseego i Warszawskich fabryk.

Owoce południowe świeże i Ananasy. **Wina Szampańskie** firm: Veuve Cliquot, G. H. Mumm, Pommery Greno, Moet Chandon, Leon Chandon, Heidsieck Monopole, Montebello, Louis Roederer, Olry Roederer, Lauson Pere, Hölle, niżej cen konkurencyjnych.

SPRZEDAŻ HURTOWA I DETALICZNA.

UWAGA! Przy większych zakupach specjalne oferty, na czas przedświąteczny ustępuje się wiadomy rabat.

4037

Zarząd Łódzkiej Rzeźni Miejskiej

poleca:

Skóry wołowe, krowie, cielęce, końskie suche i solone. Łój i szmałek topiony, do celów technicznych. Krew suszoną na nawozy sztuczne. Maczkę mięso-kostną na karm dla ryb, drobiu i trzody. Włosień tapicerski dezynfekowany w kilku wyborowych jakościach i kolorach. Lód sztuczny po 15 kop. pud na miejscu bez odstawy.

445

Inżynierska № 1, tel. 46.

Okolicznościowe Dywany Wschodnie

Okolo 500 sztuk Afghan

wspaniałych, pięknych okazów

w rozmiarach: 2 × 3 mtr., 2⁵⁰ × 3³⁰ mtr., 2⁵⁰ × 3⁵⁰ mtr.

z ustępstwem 25% rabatu dopóki zapas starczy

WIELKA SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA

PORTYERY

POKROWCE NA KANAPY

SKORY

FIRANKI

ARTYSTYCZNE FIRANECZKI

MOSIĘŻNE KIJE DO FIRANEK

SERWETY

CHODNIKI

MOQUETTY

po niebywale niskich cenach

Duży wybór lnianych portyer—komplet do okna od 6 rb.

Dywany własnego wyrobu po cenach ściśle fabrycznych.

Akc. T-wo Warszawskiej Fabryki Dywanów

Skład, Łódź, Piotrkowska Nr. 44.

Skład Win i Delikatesów E. TRAUTWEINA

№. 165 PIOTRKOWSKA róg ŚW. ANNY №. 165
Tel. 14-14 Tel. 14-14

POLECA:

Wina: węgierskie, francuskie, reńskie, włoskie, burgundskie, greckie i krymskie.

Kawior: Astrachański, Amurski, Ryby wędzone w konserwach i Ostrygi holenderskie.

Sery: Szwajcarski, Roquefort, Brie, Camembert i t. d.

RYBY żywe i śnięte

... po cenach rynkowych ...

OWOCE, CUKRY i PIERNIKI.

4081

Skład win i delikatesów W. Kowalski

Pańska 35 (róg Zielonej)

POLECA

na nadchodzące święta

najlepszych marek zagranicznych Wina Szampańskie, Likieri, Koniaki, Najlepsze delikatesy w wielkim wyborze. 4730

Płaszcz, Kostiumy, Suknie wykonane w pracowni sukien „Stanisławy” Przejazd 48, (Ile pietra), odznaczają się szykiem i elegancją. Pracownia otwarta do godziny 8ej wieczorem.

Potrzebny zdolny

FOLUSZNIK

do towarów kolorowych i sztrajchgarowych sztrachów. Oferty w „Rozwoju” „Folusznik”. 4814

4792

WAŻNE DLA OGÓLNI

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić W. P. że od dnia 1 maja r. b. złożyłem pracownik wszelkiego obuwia, które podług wszelkich wymagań wykonywam starannie i na czas, po cenach przystępnych.

Mam nadzieję, że W. P. nie zechce zapomnieć o mej pracowni i raczy zaszczyścić ją swoją osobą, a przekona się o dobroci mego obuwia. Z poważaniem J. Kowalczyk Cegielińska 9

AGATOL proszek 20 i 35 k.
pasta 20 k.
eliksir 30 i 50 k.
St. Górskiego, Warszawa, Leszno 12.
Odnaczony na 6 wystawach najwyższymi nagrodami za skuteczne i antyseptyczne działanie, jako najlepszy środek do czyszczenia zębów i konserwowania szkieł. Odnacza się silnym i przyjemnym aromatem, dezynfekuje i odświeża jamę ustną, chroni zęby od przedwczesnego próchnienia i bólu, dając im zdrowy i biały wygląd. Zadań maszyn 2402-24

Dr. B. REJT Średnia 5.

Sp. Choroby skórne, weneryczne, włosów, kosmetyka lekarska. Leczenie Syphilis Salvarsanem „Erlloh Natta 606” (wysłodzinie). Leczenie elektrycznością (elektrolizmem) i masażem wibracyjnym. Dla pań osobna poczekalnia. Godz. przyjęć: od 8-1 rano i od 4-6 w. niedziele i święta od 9-3 pp. 1897

Dr. med. J. Szwarcwasser Piotrkowska 18.

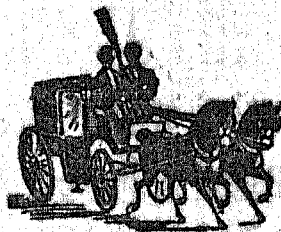
Choroby wewnętrzne i nerwowe. Specjalnie choroby zębada klasowa i przemiany materii (ciężarów, podagra, otyłość itd.). Niezbędne dla dygnozji analizy chemiczne i bakteriologiczne, wydziałnia krwi w laboratorium własnym. Od 1-1 rano i od 8-7, po południu. 1898

Dr. med. Leyberg

Ch. skóry, weneryczne i moczopł. Godziny przyjęć: 10-1 i 6-8 Dla pań 5-6 poczekalnia oddzielna W niedzielę od 8-1-aj. Krótka 5, telef. 26-50. 1887

Dr. Jelnicki

ul. Andrzeja 7. — Tel. 170. Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe. Godziny przyjęć: panowie od godziny 9-11 r. i od 8-3 po poł., paule od 4-6 po poł. w niedziele i święta od g. 8 do 12 rano. 1887

Remiza „BRISTOL”

Wynajem Karet

A. NEUMANN

ul. Piotrkowska № 119 tel. 10-53

Zakiet zimowy

i popielata sukienka

do sprzedania. Nawrot 42 m. 15.

Dla dzieci, matek, rekonwalescentów, osób nerwowych i starców. FOSMOZA zapewnia prawidłowy rozwój krwi, kości i mięśni. Niezbędny pokarm dla dzieci w okresie ząbkowania i rośnięcia. 3415
Liczne opinie pp. Lekarzy, Ordynatorów szpitali dołączają się do każdego pudełka. Dostać można wszędzie. Cena pudełka 1 rb.

Na Święta.

Wielki wybór bonbonierek, pudełek ozdobnych, przyborów choinkowych, czekolad i cukrów deserowych, mass do ciasta, fabryk

RIESE i PIOTROWSKI,

oraz pierników firm renomowanych, poleca

W. Bąkowska

3975

Piotrkowska nr. 43.

STOLECZNY

4079

Ł. P. Truzzi

CYRK

Na Targowym Rynku.

Telefon 21-68.

W sobotę, dnia 21-go grudnia 1912 roku

Wielkie przedstawienie w 3 częściach z udziałem całej trupy. W drugiej części programu wystawiona będzie pantomina w 5 aktach i 20 obrazach p. tyt. „Zwyrodnienie znakomitego amerykańskiego detektywa Nat Pinkertona”. Udział 100 osób i 2 orkiestry.

ANONS: W niedzielę dnia 22 grudnia 2 przedstawienia: początek dziecięcego przedstawienia o godzinie 3 po południu.

Magazyn obuwia A. PRUSKI,

jak dawniej na Piotrkowskiej, tak obecnie na CEGIELNIANEJ № 52, wskutek bocznej ulicy sprzedaje obuwie po cenach możliwie niskich. Polecając się względem Szan. Publiczności, pozostaje z szacunkiem

ANTONI PRUSKI, Cegielińska 52.

4890

Kto

chce uniknąć tandety tak w obecnych czasach rozpowszechnionej w Łodzi i mieć fotografię prawdziwie artystycznie wykończoną i trwałą, i po cenie możliwie niskiej, otrzymać może w powszechnie znanym od lat 20 w Łodzi zakładzie fotograficznym p. f.

„A. Piotrowski”, Nowy-Rynek 6,

telef. 26-08 lub wrillii

„Marya”, Piotrkowska № 95.

Za prawdziwie artystyczne wykonanie fotografii na Wystawie rzem.-przem. w Łodzi, nagrodzony został medalem złotym.

CENY: tuzin fotografii — 4 rb.; tuzin pocztówek — 1 rb. 25 kop.; portrety od 1 rb. 50 kop., oprawne w passe-partout. 4015

Na gwiazdkę A. Rzewuska

Dobra okazja! po niższych cenach praktyczne prezenty: kraty, koszule, bielizna wełniana, rękawiczki, zaboty, serdaki, fartuchy, pończochy i t. p. poleca Kazimiera Jarocińska Piotrkowska 123 Resztki wstążek na wagę. 4593
Przeciwko kokluszowi, przy kaszlu, astmie, emfizemie, gwałticy, katarach krtańi, oskrzeli i chorobach płuc Wzbudza apetyt, uspokaja nerwy.

„KOSULIN”

aptekarna J. Saskiego w Brześciu Lit Grand-Prix w Hadze. Cena fl. 1 rb. Ząda wszędzie Przedstawiciel T. Kozzan Piotrkowska 10. 3095

Doktor

B. DONCHIN

specjalista

chorób oczu

Piotrkowska 69. Telefon 28-39. Lecznica ze stacjami łózkami.

Godziny przyjęć w ambulatoryum od 10-13 i od 4-7 po poł. Przyjm. tylko chorych na state. 2683

połącza po niskich cenach materjaty wełniane. Ul. Piotrkowska № 185. 4704

Krajowa Spół. Gorzelnicza

S. hr. Tarnowski, Żelazki i S-ka sprzedaje spirytus denaturowany hurtowo i detalicznie oraz wyrabia pozwolenia na sprzedaż na filje. Przedstawiciel Józef Zaborowski, kantor Wólczajska 41, tel. 13-72. Skład Wólczajska 28. 5255

Przeciw kokluszowi, przy kaszlu, astmie, emfizemie, katarach krtańi, oskrzeli i chorobach płuc, wzbudza apetyt. Uspokaja nerwy, „Kosulin” aptekarna J. Saskiego w Brześciu Lit. Pozwolenie Rady Medycznej za № 847. Grand Prix w Hadze. — Cena flakonu 1 rb. Ządać wszędzie. — W Łodzi u Splessa 1569-4-1

Dla wszystkich na gwiazdkę

Niebywała okazja!

Po zlikwidowanej fabryce piękne materjaty na suknie i bluzki bardzo tanio. Piotrkowska 123 m. 18. 4793

ZAKOPANE.

Pensjonat „NIECZUJA“

Wandy Szlezzygier — Ledwochowskiej

Otwarty cały rok. Ceny przystępne. Terasa słoneczna, weranda itd.

Kuchnia smaczna i zdrowa. 3395

DRASTIN **LUBELSKI**

DOSKONALE SKUTKI

osiągnąć można

stosując: czekoladki przeczyszczające

„DRASTIN-LUBELSKI“

Wyrabiane z najlepszej czekolady szwajcarskiej w postaci tabletek. Często są przyjmowane przez dorosłych i dzieci. Przyczyniają do czystości i zdrowia. PUDEŁKO 50 KOP.

Żądać w aptekach i składach aptecznych.

Uwaga. Środa ten spływa się, jak każda inna smaczna czekolada.

DRASTIN-LUBELSKI

3741

Linoleum patentowane Libawskie

w najpiękniejszych deseniach poleca

Skład fabryczny

Tow. Akc. Manufaktury Korkowej

WICANDER i LARSON,

w Libawie.

Łódź, ul. Piotrkowska nr. 85.

Telefon 27-34.

Prócz składu towar nasz znajduje się w sprzedaży w następujących magazynach:

I. Baumgarten, Piotrkowska № 91.

S. Billauer, Cegielniana № 33.

Częstochowskiej Fabryki Tapet

Tow. Akc. Piotrkowska № 56.

S. Danzig, Piotrkowska № 35.

F. Futermann, „ 28.

I. Futermann, „ 54.

J. Frenkel, Nowomiejska № 19.

N. B. Mirtenbaum, Piotrkowska № 33.

J. Mirtenbaum, „ 95.

M. Rosen, Nawrot № 14.

I. Rotenberg, Nowomiejska № 21.

S. P. Rotenberg, „ 24.

I. Tugendreich, „ Bazar Dobranickiego.

Warszawskiej Fabryki Dywanów

Tow. Akc. Piotrkowska № 44.

4780

Najodpowiedniejsze
PODARUNKI GWIAZDkowe!

Wykwintna i zwyczajna bielizna: damska, dziecienna i dla niemowląt.

Modne szlafroki, matinki, halki, staniczki batystowe z koronkami i valansieries.

Bogaty wybór fartuchów ostatnich nowości.

Husteczki do nosa białe i kolorowe.

Liniarna bielizna stołowa biała i w modnych kol.

Bielizna trykotowa dla pań i dzieci. Szale jedwabne, spódniczki jedwabne i alpagowe. Gipirowe kołnierze i żaboty w wielkim wyborze.

Usługa staranna. Ceny przystępne.

Specjalny magazyn bielizny

W. KNAPP

NAWROT № 10. 4009

Największy wybór
najpiękniejszych
fartuchów

na gwiazdkowe

PODARUNKI

poleca:

Adolf HORAK

Piotrkowska 149

vis à vis Ewangelickiej.

Specjalny skład

FARTUCHÓW

Każdy 5 kupujący otrzyma
fartuszek dla lalki darmo.Sklep otwarty od 8-ej rano
do 9-ej wieczór. W niedzielę
zamknięty. 4786

Do sprzedania 4770

zakład Gierski Armatury
wy z dobrą klientelą zaprowa-
dzony z powodu wyjazdu. Wia-
domość: Zakatna № 65 m. II.

„Dzwonek Częstochowski“

pismo ilustrowane pod redakcją ks. Józefa Adam-
czyka na r. 1913 składać się będzie z trzech części,
a mianowicie:

- 1) „Dzwonek Częstochowski“
- 2) „Biblioteka Domowa“,
- 3) Dodatek dla młodzieży i dzia-
łtwy polskiej“.

Staraniem naszym będzie, aby „Dzwonek Częstochowski“
mógł każdy bez różnicy stanu, wieku i płci wziąć do ręki z po-
żytkiem dla umysłu i serca — bez obawy znalezienia w nim cze-
gokolwiek, coby mogło splamić szlachetność i czystość duszy.

100 rubl. Premium „Dzwonka“ 100 rubl.

Od Nowego Roku 1915 każdy prenumerator „Dzwonka Cze-
stochowskiego“ będzie ubezpieczony na wypadek śmierci
wskutek nieszczęśliwego wypadku. Tym rodzinom, których
członek, będąc prenumeratorem „Dzwonka Częstochowskiego“,
postradał życie nagle, wypłaci redakcja „Dzwonka Cze-
stochowskiego“ 100 rubli! Prospekt ze szczegółami, wy-
jaśniającymi powyższe pre-
mium wysyłamy na żądanie.Prenumerata roczna „Dzwonka Częstochowskiego“ z do-
datkami i premium wynosi: rocznie 4 ruble w kraju i w Cesar-
stwie; w Austrii 12 koron, w Niemczech 10 mk., w Ameryce 2 do-
lary 50 centimów.ADRES: Redakcja „Dzwonka Częstochowskiego“ w Cze-
stochowie. 4049Zarząd Pabianickiej Męskiej i Żeńskiej
SZKOŁY HANDLOWEJniniejszem zawiadamia, że egzaminy wstępne do wszystkich klas,
prócz 2-jej, odbywać się będą dnia 9 i 10 stycznia 1913 roku od
godziny 12-jej w południe. — Podania na imię Dyrektora przyjmuje
Kancelarya Szkoły. 4041

!!! NA GWIAZDKĘ !!!

Wielki wybór nowych

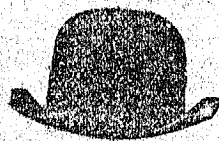
WYDAWNICTW PODARUNKOWYCH

dla dzieci, młodzieży i dorosłych w ozdobnych oprawach,
przygotowała i poleca:

Księgarnia L. FISZERA

PIOTRKOWSKA 48

Między innymi następujące własne wydawnictwa:

Księga wynalazków, przygód i podróży
Opracowali Dyr. Gustawicz i Prof. Wyrobek. — Książka na-
prawdę cenna, zawierająca 45 artykuły przeszło 400 rycin,
oraz 4 tablice barwne (480 str.) w oprawie 5 rb.Humor w literaturze europejskiej zebrała W.
Bruner str. 520 i 6 rycin barwnych. W opr. 3 rb. 60 kop. — Ten zbiór
nowel i opowieści, pełnych jędrnego humoru polskiego i ob-
cego, rozweseli i umilić może niejedną chwilę czytelnikowi.W świecie dziewcząt Z. T. Meade, z 54 tysiąca an-
gielskiego, przełożyła E. Wa-
wrzycka. — Pełne niezrównanego pogodnego humoru opo-
wiadanie z życia panienek w wieku szkolnym. Str. 308 i 4
ryciny barwne. W oprawie 2 rb. 40 kop.Światło w mroku C. E. Weigall. Powieść dla dorasta-
jących panienek, przekład z angielskiego Maryi Krzeczowski-
kiej. Str. 306. 4 obraz. W opr. 2.40.Świat czarów Zbiór baśni i legend polskich, z żywej
opowieści ludu, albo z twórczości poe-
tów takich, jak Tetmajer, Reymont, Orkan, Konopnicka i t. p.
ulożyły Szymanowska i Bruner. Serya I rb. 1 kop. 20,
4728 serya II rb. 1 kop. 80, całość w ozd. opr. rb. 5.

Adam Galusiński

Nawrot nr. 8.

Polecam w dużym wyborze cylindry szpoko, kapelusze filco-
we, włochate, pluszowe oraz czapki męskie szkolne i dzie-
cinne.Przerabianie cylindrów i kapeluszy po cenach tańszych
jak gdzieindziej. 4790

JASNEJ SŁONCA

☆ ZAPRAWA DO PODŁÓG BEZ SZCZOTEK ☆
☆ NADAJĄCĄ WYTRWAŁY POLYSK ☆

PRZEDSTAWICIEL NA ŁÓDZ: O. MARCUS, CEGIELNIANA 49

3525

Dla tych, którzy cierpią na kaszel, bronchitis, katary i przeziębienia zadawnione.

„Mogę z czystym sumieniem zaświadczyć, że kapsułki dziegłowe Gayota są faktycznie środkiem skutecznym i działającym nadzwyczaj silnie przy tych cierpieniach, przeciw którym są zalecane. Już od kilku lat cierpiełem na chroniczny kaszel, który rozpoczął się regularnie każdej jesieni i który podczas zimy wzmacniał się do tego stopnia, iż dla poprawienia zdrowia nie wystarczało mi nawet całego lata, choć wyczerpujący ten kaszel nie porządkował mnie nawi i w tym czasie,

Podczas mej choroby przyniosły mi ulgo tylko dziegłowe kapsułki Gayota, które ze względu na swe działanie przewyższają wszelkie inne środki jak syropy, pastylki itp. Już po zażyciu tylko jednego flakonu, straciłem ten uporczywy kaszel, który często przyprawiał mnie o wymioty i dla którego niejedną noc spędziłem bezsenne, dlatego też wyrażam tu wynalazcy całe me uznanie.

Karaca moja trwała tylko 10 dni: powróciłem zupełnie do zdrowia, do którego tęskniłem w przeciągu lat całych. Niechaj ci, którzy znajdują się w tym samym stanie zdrowia co i ja, zwrócą się do tego środka, a pewien jestem, że i oni będą również moim zachwyceni, kapsułki te bowiem przywrócą im spokojny i pokrzepiający sen i dobry apetyt, jedyne czynniki, mogące wzmocnić organizm. Wszystko to wyżej wymienione jestem gotów stwierdzić pod przysięgą i niniejszem wyrażam wynalazcy kapsułek moje najgłębsze uznanie. Podpis: Franz Bergheim, w Kosslaru, Niemcy, 3 katego 1906 r.“

Zażywanie kapsułek dziegłowych Gayota po 2—3 po każdym jedzeniu, wystarcza do wyleczenia w krótkim czasie najporczywszego kataru i najbardziej zadawnionego bronchitu. Zdarzały się nawet wypadki wyleczenia zdeklarowanej gruźlicy, dziegłowe bowiem wstrzymuje rozkład płac przez taberkaly, zabijając szkodliwe mikroby, stanowiące przyczynę tego rozkładu. Jest to bardzo proste i wytłumaczone. Najlepiej katar, o ile będzie zaniedbany, może przejść w bronchitis.

Dlatego też najlepiej walczyć z chorobą w samym jej zarodku, zażywając kapsułki Gayota, zawierające dziegłowe, otrzymane ze specjalnego gatunku soany morskiej, która rośnie w Norwegii. Kapsułki te przygotowują się podług przepisu samego wynalazcy Gayota, czem tłumaczy się ta okoliczność, że tylko te kapsułki są skuteczne, wszelkie zaś podrabiania są bezwartościowe. Kapsułki Gayota są okrągłe, wielkości grocha, dają się łykać z łatwością z odrobiną wody. Są do nabycia we wszystkich lepszych aptekach. Zachwalany w sprzedaży ten lub inny produkt, zamiast prawdziwych kapsułek dziegłowych Gayota, należy we własnym interesie odrzucać.

Zadajcie stanowczo, aby wam dano prawdziwe kapsułki Gayota. Aby się chronić od wszelkich pomyłek prosimy zwracać uwagę na etykietę na flakonie. Na prawdziwych kapsułkach Gayota znajduje się napis wynalazcy Gayot grabem i tłastem piśmem oraz podpis tegoż w trzech kolorach: fioletowy, zielony i różowy na okos etykiety, również adres laboratorium: Dom Handlowy L. Frère 19, rue Jacob, Paryż.

Prócz tego należy pamiętać, że prawdziwe kapsułki Gayota nie są czarne, przeciwnie zaś nadzwyczaj białe i na każdej kapsułce odwzorowany podpis „GUYOT“. Cena kapsułek Gayot 1 rb. 25 kop. za flakon.

Karaca kapsułkami Gayot wynosi mniej, niż 10 kopejek dziennie, a wyzdrowienie zapewnione.

P. S. Osoby, które nie mogłyby połykać kapsułek, mogą je zastąpić Smolą Gayota w stanie płynnym, biorąc to lekarstwo w szklance wody, lub innego płynu do picia, którego wleją zawartość jednej łyżeczki od kawy; skutek zbawienny tego środka będzie ten sam jak zażywanie kapsułek i uzdrowienie nastąpi niezawodnie.

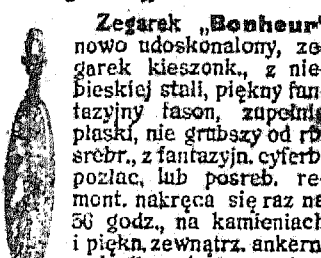
Cena płynnego dziegłociu GUYOT 1 rb. 10 k. za flakon. Sprzedaż w składzie: Dom Handlowy L. Frère, Nr 19, alien Jacob, w Paryżu i we wszystkich lepszych aptekach całego świata. Do nabycia w większych aptekach i składach aptecznych. 3409

Piekarnia Mechaniczna C. J. SZANIAWSKIEGO

Poleca wyroby swoje trzy razy dziennie świeże, wchodzące w zakres piekarstwa i cukiernictwa w sklepie głównym Mikołajewska 39 tel. 15—22, w filjach: Piotrkowska 118, Zielona 3 i 24, Cegielniana 24 i Długa 45 oraz w wielu sklepach spożywczych i pierwszorzędnych mleczarniach.

W poniedziałek t. j. 23-go grudnia sprzedaż rabatowa w sklepie głównym na rzecz Tow. Opieki szkolnej gubernii Piotrkowskiej Oddziału Łódzkiego. (Bez działu Pań). 4816

Najcieńsze na świecie zegarki „Bonheur“.

Zegarek „Bonheur“ nowo udoskonalony, zegarek kieszonek., z niebieskiej stali, piękny fantazyjny fason, zupełny płaski, nie grubszy od rb. srebr., z fantazyjną cyferb. pozłac. lub posreb. remont. nakręca się raz na 30 godz., na kamieniach i piękna, zewnątrz. ankera. wahadłem, (patrz. rys.) — Zegarek wysyła się wyregul. co do minuty, z 6-cio letni, gwaranc. Cena tylko 2 rb. 95 k., 2 zeg. 5 rb 75 k. Do każdego zegarka dodaje się eleganck. niecierpiący łącuszek z brelokiem i zamkowy woreczek — wysyła się za zaliczeniem i bez zadatka. — Przesył. i clo 45 k., na Syberję 85 k. Z zamówieniami można zwracać się w jęz. polskim bezpośrednio adresem, który można wyślić i mocno nakleić na kopercie lub odkrytce.

S. Weisbrodt, Antwerpia-23
S. Weisbrodt Boite-Postale 666
Antwerpen 23 Belgia.

List do Belgii 10 kop., karta otwarta 4 kop. 3685

Syfilitykom, Podagrykom, Reumatykom, Artretykom

w chorobach przemiany materii skórnych, narządów brzusznych, jako to: hemoroidy, przekrwienia wątroby etc. zalecamy przeprowadzić

Acheńską kurację w domu.

Acheńską sól kąpielową i „ „ do użytku we wnętrznego, w oryginal. opakow (z różową banderolą i podpis Prof. Dr. Stallschmidta) sprzedają apteki i składy.

Miliony ludzi wyleczonych!!!

To nie szumna reklama, gdyż od 1,000 przeszło lat znane wazechy światowej sławy Acheńskie źródła starożane ordynują w powyższych cierpieniach powagi lekarskie na całej kuli ziemskiej.

Acheńskie Tow. naturalnych produktów źródłanych w Akwizgranio.

Reprezentaut: M. Niedźwiedz. Warszawa, Graniczna 6, 2887

2 aparaty fotograficzne

9x12 do sprzedania zabezpiecz. byle zaraz: 1) Anastigmat Goerza, 2) Aplanat Widzewska 100a m. 4. godz. 12—5 7—9 wiecz. 4821

Przyjmuje nadrabianie pończoch ul. Mikołajewska 59 m. 29

Dla mężczyzn wielka oszczędność!

5 lat można nosić ubranie ze „Skóry angielskiej“ lok. od 40 kop., piękny plusz 75 kop. lok. Posiadamy gotowe spodnie. Piotrkowska 128 m. 13. 4796

LABORATORYUM

Dr. Bogusławskiego dla celów dyagnostyki lekarskiej (analizy krwi, moczu i t. p. (serodyagnostyka). Przejazd Nr 20, 3601

Skład Papieru, Materiałów piśmiennych i rysunkowych

Maryl Strzeleckiej Zielona 15 tel. 23-53

poleca: duży wybór materiałów piśmiennych, kalendarze biurowe ozdobne, podkłady na biurka, utensylia dla techników, gry towarzyskie oraz nowe wydawnictwa kart pocztowych. 3905

Warszawska Konkurencya!

Wielki świąteczny podarek

W magazynie obuwia

J. GOTTLIEBA

Zielona 5, Filia: Piotrkowska 285.

Z wdzięczności dla Sz. klientów, każdy klient zostaje fotografowany i dostaje 2 fotografie ślicznie wykonane **DARMO**. Magazyn mój zaopatrzony w wielki wybór obuwia, po niżej podanych cenach:

Buty z cholew. lakier. Rb.	8.—
„ „ szagryn.	7.—
Kamasze męsk. lak.	5.25
„ „ gemz.	5.—
„ „ chrom.	4.75
„ „ hamb.	4.25
Damskie buciki lak.	5.25
„ „ gemz.	4.50
„ „ chrom.	4.—
„ „ hamb.	3.50

Wszelkie obstarunki i reparacje wykonują się starannie i po cenach przystępnych.

Spróbujcie, a przekonacie się, że najlepsze

KONIAK ROSTOMOWA

dostać można wszędzie. 5806

B. PATZEROWA

Łódź Mikołajewska 31. Tel. 24—10.

poleca:

wyborowe masło, śmietanę, kefir, powidła, miód, kompoty, **ohleb wiejski żytni i pszenny i drób.**

Ceny umiarkowane. Ceny umiarkowane

Pierwsza Łódzka chrześcijańska Elektryczna Fabryka Cukrów

Nagrodzona Wielkim Srebrnym Medalem na wystawie Rzemieślniczo-Przemysłowej w Łodzi

T. Dąbrowski i S-ka

w Łodzi Widzewska 104

Poleca swe wyborowe wyroby codziennieświeże 3301

Browar parowy Tow. Akc. SS^{rów} K. ANSTADTA

Telef. Nr. 14. .: Sprzednia 34. .: Telef. Nr. 14

Specyalne piwo „Bock“ na tydzień świąteczny, oraz zaleca swoje znane i ulubione piwa: Pilzeńskie, Monachijskie i Bawarskie. 4075

Nowość! **HYGIENICZNE** Nowość!

Trumny z elektrycznym oświetleniem.

Trumna zamknięta, wewnątrz oświetlona, daje możność oglądania zmarłego i zapobiega roznoszeniu wydzielałej się woni, jak również przenoszeniu przez muchy zarazków na otoczenie. Par. Fabr. Trumien S. Zerański w Warszawie. Skład fabr. w Łodzi J. Zaborowski, Wólczajska nr. 28, Tel. 15-72. 3355

Wyższa szkoła kroju i szycia

„Józefiny”

Nagrodzona na wystawie pracy kobiet w Warszawie—złotym medalem, w Belgii—srebrnym i dyplomami uznania.

Łódź, Piotrkowska № 34.

Kursy wyższe i niższe. Metoda kroju podług systemu francuskiego i angielskiego. Gruntowna nauka pasowania, mierzenia i upinania. Dla początkujących przygotowawczy kurs szycia. Przy szkole duża pracownia sukien, gdzie uczennice nabierają wprawy i gustu. Po złożeniu egzaminu w Cechu uczennice otrzymują patenty cechowe lub świadectwa prywatne. Kursy wieczorowe dla pracujących pod osobistym kierunkiem właścicielki. 5456

Na miejscu duży wybór manekinów.

„Łodzianka“
 „Jeszcze raz“
 „Śliwowica“

poleca:
M. Łuba, dystylarnia parowa
 Łódź, Nowy Rynek № 5, telefon 11-55.

Na gwiazdkę

w „Lombardzie“ akcyjnym Mikołajewska 23

jest duży wybór pierścionków damskich, oraz inna biżuteria z brylancikami i kolorowymi kamkami. Tamże kolczyki brylantowe po kilka karatów, pozostałe z licytacji.

Ceny niskie. 4740

HANDEL POD FIRMA „KOŁO”

WIDZEWSKA № 75   WIDZEWSKA № 75

poleca po cenach bardzo przystępnych:

WINA
RUMY
ARAKI
WÓDKI
KONIAKI
LIKIERY

krajowe i zagraniczne.
PORTER ANGIELSKI I PIWO
PIERNIKI I DELIKATESY. BAKALIE od 25 kop. za funt.
 Kupujący 10 butelek wina otrzymuje 11-tą darmo.
UWAGA. Pp. pracownicy D. Ż. F. Ł. otrzymują specjalne ustępstwo. 4043

!!Na gwiazdkę!!

kupić można różną ładną biżuterię złotą z brylantami i kolorowymi kamieniami, oraz kolczyki z brylantami po kilka karatów, pozostałe z licytacji

w lombardzie akcyjnym taksatorów. Zachodnia № 31. 4664

W nowo-otworzonym składzie futer
 pod firmą
L. Tarnowski

mieszczącym się przy ulicy Piotrkowskiej pod № 31, vis a vis LOUVRU

można po bardzo przystępnej cenie nabyć wszelkiego rodzaju FUTRA jakoteż MUFKI, KOLNIERZE i ZAKIĘTY.

Usługa rzetelna. 2765. Ceny stałe.

K T O

NA

GWIAZDKĘ

swoim bliskim lub znajomym prawdziwą chęć zrobić przyjemność, niech śpieszy do

FABRYCZNEGO SREADU PORCELANY

Ć M I E Ł Ó W

W niedzielę, dnia 15 i 22 b. m. magazyn otwarty od godz. 1-ej

W Łodzi, ul. Piotrkowska № 31. Telefon 11-80.

gdzie przygotowano niebywały wybór nowości, jako to: Porcelanowe serwisy na 12 osób od Rb. 28 oraz Garnitury do kawy i herbaty, Garnitury na umywalnie, Szkoło stołowe i kryształ, Garnitury do piwa, likieru „Bowie”. Wazony, figury i akwarya. Oryginalne wyroby japońskie „Mikado”.

Ceny fabryczne stałe. UWAGA! Prosimy o łaskawe obejrzenie świeżo nadeszłych nowości, przy czym nadmieniamy, że zwiedze Magazynu do kupna nie obowiązuje. 3885

Pierniki z rabatem!!!

K. Wolski

Łódź

Konstantynowska

№ 8

róg Zachodniej, tel. 19-87

Poleca:

WINA

od 40 kop. do 15 rb. za butelkę, które za dobroć i czystość nagrodzono

Złotymi Medalami

na wystawie w Łodzi i w Rostowie n. Donem w 1912 r.

Miody staropolskie

Koniaki, Rumy,

Likiery, Wódki,

Portery

krajowe i zagraniczne

Pierniki ze znanym **Rabatem**

z firm: Złotego Uła, Mystkowskiego i Marschela.

Bakalje od 25 kop. za funt

Orzechy od 15 k. za funt

Towary kolonialne i delikatesy po obniżonych cenach w doborowych gatunkach.

Uwaga! OD WIN ustępuje 15 proc., do świąt wyłączając Szampańskie i Udzielne.

Filii nie posiadam.

Kawior Astrachanski, Ryby wędzone i marynaty

OWOCY ŚWIEŻE I SUSZONE